



Številka: 35432-189/2022-2550-9

Datum: 19. 6. 2025

Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo izdaja na podlagi drugega odstavka 120. člena v povezavi z dvanajstim odstavkom 119. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE, 23/24 in 21/25 – ZOPVOOV), v upravni zadevi spremembe in uskladitve okoljevarstvenega dovoljenja zaradi preverjanja skladnosti naprave z Zaključki o BAT, na zahtevo upravljavca PERUTNINA PTUJ d.o.o., Potrčeva cesta 10, 2250 Ptuj, ki ga zastopata direktorja Enver Šišić in Yevheniy Dranov, naslednjo

## ODLOČBO

### I.

Okoljevarstveno dovoljenje št. 35407-23/2008-16 z dne 30. 9. 2010, spremenjeno z odločbama št. 35406-22/2015-2 z dne 9. 10. 2015 in št. 35406-60/2020-2 z dne 16. 11. 2020 (v nadaljevanju: okoljevarstveno dovoljenje), izdano upravljavcu PERUTNINA PTUJ d.o.o., Potrčeva cesta 10, 2250 Ptuj (v nadaljevanju: upravljavec), za obratovanje naprave za intenzivno rejo perutnine Farma Draženci z zmogljivostjo 250.000 mest (v nadaljevanju: naprava), ki se nahaja na zemljiščih v k.o. 421 Lancova vas, parc. št. 715/2 in 715/3, občina Hajdina, se spremeni tako, kot izhaja iz nadaljevanja izreka te odločbe:

### **1. Točka 1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja se spremeni tako, da se glasi:**

#### **1. Obseg dovoljenja**

Upravljavcu PERUTNINA PTUJ d.o.o., Potrčeva cesta 10, 2250 Ptuj (v nadaljevanju: upravljavec) se izda okoljevarstveno dovoljenje za obratovanje naprave Farma Draženci (A1), v kateri se izvaja dejavnost intenzivne reje perutnine - piščancev brojlerjev – talna reja na nastilju s proizvodno zmogljivostjo 250.000 mest – na naslovu Draženci 10a, 2288 Hajdina, na zemljiščih v k.o. 421 Lancova vas, parc. št. 715/2 in 715/3.

Napravo A1 in druge z njo neposredno tehnično povezane dejavnosti sestavljajo naslednje nepremične tehnološke enote:

1. 9 hlevov N1-N9 s silosi (Sil1 – Sil8),
2. poslopje z diesel agregatom N10,
3. upravna stavba z garažo N11,
4. garaža s skladiščem goriva N12,
5. mala komunalna čistilna naprava N13,
6. zbiralniki za odpadno vodo Rez1 - Rez6,
7. cisterna za diesel Rez7,
8. cisterne za zemeljski plin Rez8 - Rez10.

## **2. Točka 2. izreka okoljevarstvenega dovoljenja se spremeni tako, da se glasi:**

### **2. Okoljevarstvene zahteve za emisije snovi v zrak**

#### **2.1. Ukrepi za preprečevanje onesnaževanja oziroma zmanjševanje emisij iz naprave**

2.1.1. Upravljavec mora zagotavljati zmanjšanje nastanka emisije prahu iz posameznih bivalnih objektov za živali (hlevov) z:

- uporabo grobega materiala za nastilj (kot npr. slama),
- ročnim nanosom svežega nastilja pred in po potrebi med vselitvijo,
- uporabo avtomatskih krmilnikov za hranjenje po želji,
- uporabo peletirane krme,
- uporabo skladišč za suho krmo (silosi),
- uporabo avtomatskega prezračevalnega sistema z majhno hitrostjo zraka v hlevih in uporabo razprševanja vodne meglice.

2.1.2. Upravljavec mora zagotavljati izvajanje naslednjih ukrepov za preprečevanje in zmanjševanje emisije vonjav:

- uporabiti mora sistem nastanitve, kjer so živali in površine suhe in čiste, pri čemer se krma ne sme raztresati, voda se ne sme razlivati in zniževati temperaturo v hlevih,
- zagotavljati, da je nastilj stalno suh in pod aerobnimi pogoji,
- optimirati pogoje izpustov izstopnega zraka iz hlevov z namestitvijo zaščitnih mrež na izstopne odprtine, ki so na nižje ležečih delih sten, da se izstopni zrak preusmeri k tlom in učinkovita postavitev zunanjih ovir za ustvarjanje turbulence v izhodnem toku zraka kot so pasovi drevja in grmovja.

2.1.3. Upravljavec mora za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak iz posameznih bivalnih objektov za živali (hlevov) zagotavljati, da izvaja vzrejo brojlerjev na globokem nastilju s prisilnim prezračevanjem, napajalnim sistemom brez iztekanja, pri čemer mora zagotavljati, da emisije amonijaka v zrak ne presegajo mejnih vrednosti, določenih v Preglednici 1 iz točke 2.2.1. izreka tega dovoljenja.

2.1.4. Upravljavec lahko kot gorivo v nepremičnem motorju z notranjim izgorevanjem – diesel elektro agregatu (N10) iz točke 1 izreka tega dovoljenja uporablja le plinsko olje D2.

2.1.5. Nepremični motor z notranjim izgorevanjem – diesel elektro agregat (N10) lahko obratuje samo za pogon rezervnega ali zasilnega napajanja elektrike, pri čemer njegov obratovalni čas ne sme presegati 300 ur letno.

#### **2.2. Mejne vrednosti emisije snovi v zrak**

2.2.1. Mejna vrednost emisije amonijaka v zrak iz posameznega bivalnega objekta za brojlerje z uporabo reje na globokem nastilju je določena v Preglednici 1.

Preglednica 1: Mejna vrednost emisije snovi v zrak

| <b>Parameter</b>                   | <b>Mejna vrednost<br/>(v kg NH<sub>3</sub>/mesto za brojler/leto)</b> |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|
| Dušik, izražen kot NH <sub>3</sub> | 0,06                                                                  |

## **2.3. Zahteve za obratovalni monitoring emisij snovi v zrak**

- 2.3.1. Upravljavec mora zagotavljati monitoring emisije amonijaka v zrak kot oceno z izračunom letne količine razpršene emisije snovi v zrak z masno bilanco na podlagi izločanja in na podlagi skupnega (ali skupnega amonijskega) dušika, prisotnega v vsaki fazi ravnanja z gnojem, ki se nanaša le na emisije glede na način reje iz hlevov.
- 2.3.2. Upravljavec mora zagotavljati monitoring emisije celotnega prahu v zrak iz posameznega bivalnega objekta za brojlerje kot oceno z izračunom letne količine razpršene emisije snovi v zrak na podlagi uporabe emisijskega faktorja.
- 2.3.3. Upravljavcu ni treba zagotoviti izvajanja obratovalnega monitoringa emisij snovi v zrak iz nepremičnega motorja z notranjim izgorevanjem – diesel elektro agregat (N10), katerega obratovalni čas ne sme presegati 300 ur letno in je namenjen samo za pogon zasilnega napajanja elektrike.

## **2.4. Obveznost predložitve poročila o rezultatih obratovalnega monitoringa**

- 2.4.1. Upravljavec mora oceno o letnih emisijah snovi v zrak, ki jo izdela izvajalec obratovalnega monitoringa na podlagi ocene z izračunom letne količine razpršenih emisij amonijaka in celotnega prahu v zrak, poslati Agenciji Republike Slovenije za okolje v elektronski obliki vsako leto do 31. marca tekočega leta za preteklo koledarsko leto.
- 2.4.2. Upravljavec mora kot prilogo k oceni o letnih emisijah snovi v zrak iz točke 2.4.1. izreka tega dovoljenja priložiti oceno z izračunom razpršenih emisij iz točke 2.3.1. in 2.3.2. izreka tega dovoljenja. Iz ocene mora biti razviden način izračuna in podatki, ki so bili pri tem uporabljeni.

## **3. Točka 3.1.1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja se spremeni tako, da se glasi:**

- 3.1.1 Upravljavec mora odpadne vode, ki nastanejo pri pranju hlevov (v nadaljevanju: pralne vode), zbirati v vodotesnih zbirnih jamah tako, da ne pride do izlivanja, izpiranja ali odtekanja v okolje, in jih kot odpadke oddati na bioplinarno.

## **4. Za točko 3.1.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja se dodajo točke 3.1.1.a, 3.1.1.b in 3.1.1.c, ki se glasijo:**

- 3.1.1.a Upravljavec mora hleve suho mehansko očistiti in oprati z visokotlačnimi čistilci tako, da nastane čim manj odpadne pralne vode.
- 3.1.1.b Upravljavec mora odpadne pralne vode zbirati ločeno od padavinske odpadne vode, ki se odvaja s streh hlevov ter povoznih površin.
- 3.1.1.c Dvoriščna območja ter transportne poti morajo biti asfaltirane, pri čemer mora upravljavec zagotavljati suho čiščenje (brez odpadnih vod).

## **5. Za točko 4.1.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja se doda nova točka 4.1.2.a, ki se glasi:**

- 4.1.2.a Upravljavec mora poleg ukrepov iz točke 4.1.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja uporabljati naslednje kombinacije tehnik za preprečevanje ali zmanjšanje emisij hrupa:
- zagotovitev ustrezne razdalje med napravo in občutljivimi sprejemniki,
  - postavitev opreme čim dlje od občutljivih sprejemnikov,

- uporabo čim krajših cevi za dovod krme,
- postavitev posod in silosov za krmo tako, da se čim bolj zmanjša premikanje vozil po kmetiji,
- zapiranje vrat in večjih odprtih stavbe, zlasti med hranjenjem,
- upravljanje opreme s strani izkušenega osebja,
- izogibanje hrupnim dejavnostim ponoči in med vikendi,
- upoštevanje določb za nadzor nad hrupom med vzdrževalnimi dejavnostmi,
- uporaba transportnih trakov in polžnih transporterjev, polnih krme,
- uporaba tihe opreme, kot so visoko učinkoviti ventilatorji, kadar naravno prezračevanje ni mogoče ali zadostno,
- uporaba opreme za obvladovanje hrupa, ki vključuje opremo za zmanjševanje hrupa, izolacijo vibracij in izvedbo zvočne izolacije stavb.

**6. Točka 6. izreka okoljevarstvenega dovoljenja se v celoti spremeni tako, da se glasi:**

**6. Zahteve za ravnanje z gnojem in pralnimi vodami**

6.1. Upravljavec mora gnoj in odpadne pralne vode kot odpadek oddati upravljavcu bioplinarne.

**7. Točka 8 izreka okoljevarstvenega dovoljenja se spremeni tako, da se glasi:**

**8 Drugi ukrepi v zvezi z obratovanjem naprave**

8.1 Upravljavec mora pri obratovanju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja izvajati in upoštevati sistem ravnanja z okoljem, ki vključuje naslednje elemente:

1. zavezanost vodstva, vključno z najvišjim vodstvom;
2. opredelitev okoljske politike, ki vključuje stalno izboljševanje okoljskih značilnosti obrata, ki jo zagotavlja vodstvo;
3. načrtovanje in pripravo potrebnih postopkov in ciljev v povezavi s finančnim načrtovanjem in naložbami;
4. izvajanje postopkov, pri katerih je posebna pozornost namenjena:
  - (a) strukturi in odgovornosti;
  - (b) usposabljanju, ozaveščanju in usposobljenosti;
  - (c) komunikaciji;
  - (d) vključevanju zaposlenih;
  - (e) dokumentaciji;
  - (f) učinkovitemu obvladovanju procesov;
  - (g) programom vzdrževanja;
  - (h) pripravljenosti in ukrepanju v nujnih primerih;
  - (i) ohranjanju skladnosti z okoljsko zakonodajo;
5. preverjanje učinkovitosti in izvajanje popravilnih ukrepov, pri čemer je posebna pozornost namenjena:
  - (a) monitoringu in merjenju;
  - (b) popravilnim in preventivnim ukrepom;
  - (c) vodenju evidenc;
  - (d) neodvisnim (kjer je izvedljivo) notranjim ali zunanjim presojam, da se ugotovi, ali je sistem ravnanja z okoljem skladen z načrtovano ureditvijo ter ali se ustrezno izvaja in vzdržuje;
6. pregled sistema ravnanja z okoljem ter njegove stalne ustreznosti, primernosti in učinkovitosti, ki ga izvaja najvišje vodstvo;
7. spremljanje razvoja čistejših tehnologij;
8. upoštevanje okoljskih vplivov morebitne razgradnje naprave v fazi načrtovanja nove

- naprave in v njeni celotni obratovalni dobi;
9. redno uporabo sektorskih primerjalnih analiz (npr. sektorski referenčni dokument EMAS).
- 8.2 Upravljavec mora za preprečevanje ali zmanjševanje okoljskega vpliva in izboljšanje splošnih značilnosti zagotavljati:
- ustrezno lokacijo naprave in razporeditev dejavnosti v prostoru,
  - izobraževanje in usposabljanje osebja,
  - pripravo načrta za izredne razmere za obravnavanje nepričakovanih emisij in dogodkov, kot je onesnaženje vodnih teles,
  - redne preglede, popravila in vzdrževanje konstrukcij in opreme,
  - začasno skladiščenje poginulih živali tako, da se preprečijo ali zmanjšajo emisije.
- 8.3 Upravljavec mora za zmanjšanje skupnega izločenega dušika in posledično emisij amonijaka ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali zagotavljati predpisane sestave prehrane in prehranske strategije, ki vključuje naslednjo kombinacijo:
- zmanjšanje vsebnosti surovih beljakovin z uporabo prehrane z uravnoteženo vsebnostjo dušika na podlagi energijskih potreb in prebavljivih aminokislin;
  - večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja;
  - dodajanje nadzorovanih količin esencialnih aminokislin v prehrano z majhno vsebnostjo surovih beljakovin;
  - uporaba odobrenih krmnih dodatkov, s katerimi se zmanjšuje skupni izločeni dušik.
- 8.4 Upravljavec mora za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali zagotavljati predpisane sestave prehrane in prehranske strategije, ki vključuje naslednjo kombinacijo:
- večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja;
  - uporabo odobrenih krmnih dodatkov, s katerimi se zmanjšuje skupni izločeni fosfor (npr. fitaza);
  - uporabo hitro prebavljivih anorganskih fosfatov za delno nadomestitev običajnih virov fosforja v krmi.
- 8.5 Upravljavec mora za učinkovito uporabo vode zagotavljati sledečo kombinacijo tehnik:
- evidentiranje porabe vode;
  - odkrivanje in odprava morebitnega puščanja vode;
  - uporaba visokotlačnih čistilnih aparatov za čiščenje hlevov in opreme;
  - izbiro in uporabo ustrezne opreme (npr. nastavkov za sesanje, skodelic za napajanje, korit za vodo) za brojlerje ob stalnem zagotavljanju vode (pitje po želji);
  - redno preverjanje in (po potrebi) prilagajanje nastavitev opreme za pitno vodo.
- 8.6 Upravljavec mora za učinkovito rabo energije v napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja zagotavljati sledečo kombinacijo tehnik:
- visoko učinkoviti ogrevalni/hladilni in prezračevalni sistemi,
  - optimizacija ogrevalnih/hladilnih in prezračevalnih sistemov ter upravljanja,
  - izolacija sten in stropov hlevov,
  - uporaba energijsko učinkovite razsvetljave.
- 8.7 Upravljavec mora za zmanjšanje emisij amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa za rejo brojlerjev zagotoviti oceno ali izračun zmanjšanja emisij amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa z uporabo najboljših razpoložljivih tehnik, ki se uporabljajo v napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja.

8.8 Upravljavec mora enkrat na leto v napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja zagotavljati spremljanje skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, z uporabo masne bilance dušika in fosforja na podlagi zaužite krme, vsebnosti surovih beljakovin v prehrani, skupnega fosforja in proizvodnosti živali, pri čemer mora zagotavljati, da skupni izločeni dušik in skupni izločeni fosfor za brojlerje ne presegata mejnih vrednosti iz Preglednic 6 in 7.

Preglednica 6: Mejna vrednost za skupni izločeni dušik, povezan z BAT

| Parameter                            | Kategorija živali | Skupni izločeni dušik, povezan z BAT<br>(v kg izločenega dušika/mesto za brojler/leto) |
|--------------------------------------|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Skupni izločeni dušik, izražen kot N | Brojlerji         | 0,6                                                                                    |

Preglednica 7: Mejna vrednost za skupni izločeni fosfor, povezan z BAT

| Parameter                                                         | Kategorija živali | Skupni izločeni fosfor, povezan z BAT<br>(v kg izločenega P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> /mesto za brojler/leto) |
|-------------------------------------------------------------------|-------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Skupni izločeni fosfor, izražen kot P <sub>2</sub> O <sub>5</sub> | Brojlerji         | 0,25                                                                                                            |

8.9 Upravljavec mora zagotoviti vodenje evidence naslednjih parametrov procesa vsaj enkrat na leto:

- porabo vode;
- porabo električne energije;
- porabo goriva;
- število prejetih in oddanih živali, pri čemer se upoštevajo tudi pogini,
- porabo krme,
- proizvodnjo gnoja.

8.10 Upravljavec mora oceno ali izračun zmanjšanja emisij amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa z uporabo najboljših razpoložljivih tehnik, ki se uporabljajo v napravi iz točke 1 izreka tega dovoljenja, iz točke 8.7. izreka tega dovoljenja, skupno izločeni dušik in skupno izločeni fosfor iz točke 8.8 izreka tega dovoljenja in evidenco spremljanja parametrov iz točke 8.9 izreka tega dovoljenja poslati Agenciji Republike Slovenije za okolje v pisni obliki enkrat letno, najkasneje do 31. marca.

**8 Točka 10.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja se črta.**

**9 Točka 10.3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja se črta.**

**10 V celotni točki 11 izreka okoljevarstvenega dovoljenja se besedni zvezi »Agencijo RS za okolje« in »Agenciji RS za okolje« nadomestita z besedno zvezo »ministrstvo« oz. »na ministrstvo«.**

**11 V celotnem besedilu okoljevarstvenega dovoljenja se besedna zveza: »dopustne vrednosti« spremeni tako, da se sedaj glasi: »mejne vrednosti«.**

## II.

Preostalo besedilo izreka okoljevarstvenega dovoljenja ostane nespremenjeno.

## III.

V tem postopku stroški niso nastali.

## Obrazložitev

### I.

Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za okolje je dne 30. 11. 2022 s strani upravljavca PERUTNINA PTUJ d.o.o., Potrčeva cesta 10, 2250 Ptuj (v nadaljevanju: upravljavec), prejelo vlogo za spremembo okoljevarstvenega dovoljenja št. 35407-23/2008-16 z dne 30. 9. 2010, spremenjeno z odločbama št. 35406-22/2015-2 z dne 9. 10. 2015 in št. 35406-60/2020-2 z dne 16. 11. 2020 (v nadaljevanju: okoljevarstveno dovoljenje) zaradi uskladitve naprave z Zaključki o BAT. Vloga je bila dopolnjena dne 5. 12. 2022, 4. 10. 2023 ter 4. 11. 2024 in 5. 11. 2024.

V skladu z Zakonom o spremembah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 163/22), ki je na novo določil ministrstva, ki sestavljajo Vlado Republike Slovenije, je bilo na podlagi drugega odstavka 22. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb) za ta postopek pristojno Ministrstvo za naravne vire in prostor. Na podlagi Sklepa o datumu prenosa nedokončanih postopkov (Uradni list RS, št. 32/23) je za vodenje in odločanje v tem postopku od 1. 4. 2023 dalje pristojno Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo (v nadaljevanju: ministrstvo).

Upravljavec je vlogo podal na podlagi četrtega odstavka 277. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-1O, 78/23 – ZUNPEOVE, 23/24 in 21/25 – ZOPVOOV, v nadaljevanju: ZVO-2), ki določa, da mora upravljavec naprave, ki povzroča industrijske emisije, za katero so zaključki o BAT, ki se nanašajo na njeno dejavnost, že izšli in je že poteklo obdobje iz prvega odstavka 120. člena ZVO-2, ministrstvo pa do uveljavitve ZVO-2 še ni začelo postopka preverjanja usklajenosti naprave z zaključki o BAT, najkasneje v štirih mesecih po uveljavitvi ZVO-2 vložiti vlogo za spremembo okoljevarstvenega dovoljenja, ki je namenjena prilagoditvi zaključkom o BAT. Ministrstvo glede uskladitve okoljevarstvenega dovoljenja z zaključki o BAT smiselno uporablja določbe 120. člena ZVO-2.

Upravljavec je vlogo podal tudi na podlagi 3. točke četrtega odstavka 119. člena ZVO-2 zaradi sprememb v okoljevarstvenem dovoljenju, ki niso posledica sprememb v obratovanju naprave, in sicer se spremembe nanašajo na spremenjeno poimenovanje tehnoloških enot naprave; na zahteve za ravnanje z gnojem in pralnimi vodami.

Iz 10.3.1. točke 3. člena ZVO-2 izhaja, da je večja sprememba v obratovanju naprave, ki povzroča industrijske emisije, sprememba v vrsti ali delovanju naprave ali njena razširitev, ki ima lahko pomembne škodljive vplive na zdravje ljudi ali okolje. Za večjo spremembo v obratovanju naprave se šteje vsaka sprememba v vrsti ali delovanju naprave ali njena razširitev, zaradi katere se proizvodna zmogljivost naprave poveča tako, da dosega prag zmogljivosti iz predpisa iz tretjega odstavka 110. člena tega zakona, kadar je ta predpisan. Za primere naprav iz predpisa iz tretjega odstavka 110. člena tega zakona, za katere prag zmogljivosti ni predpisan, se za večjo spremembo v obratovanju naprave, ki povzroča industrijske emisije, šteje tudi vsaka sprememba v vrsti ali

delovanju naprave, ki ima pomembne škodljive vplive na zdravje ljudi ali okolje, kar ugotavlja ministrstvo za vsak primer posebej na podlagi predpisa iz šestega odstavka 90. člena tega zakona.

Iz zgoraj opisane zahteve za spremembo okoljevarstvenega dovoljenja izhaja, da se vloga nanaša na spremenjeno poimenovanje tehnoloških enot naprave; na zahteve za ravnanje z gnojem in pralnimi vodami, zmogljivost reje brojlerjev pa se ne spreminja. Ministrstvo zato ocenjuje, da zgoraj opisane spremembe ne bodo imele pomembnih vplivov na okolje.

Tako ministrstvo ugotavlja, da nameravana sprememba ni večja sprememba glede na 1. točko četrtega odstavka 119. člena ZVO-2 ter 10.3.1 točko 3. člena ZVO-2, ker se proizvodna zmogljivost naprave ne povečuje.

Vloga je bila podana v obliki Obrazca IED vloge, kateremu je bila priložena naslednja dokumentacija:

- pooblastilo za zastopanje z dne 29. 11. 2021 in 4. 10. 2023,
- dokument »Prikaz skladnosti naprave z Zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev, Farma Draženci, junij 2021, novelirano avgust 2022, november 2022, ki jo je napisal upravljavec sam,
- Priloga 1: Certifikat ISO 14001,
- Priloga 2: Politika kakovosti, zagotavljanja varnih živil in varovanja okolja,
- Priloga 3: Deklaracije krmnih mešanic,
- Priloga 4: Izredne razmere ND170 in
- Predlog programa obratovalnega monitoringa emisij snovi v zrak, Farma Draženci, št. 583/2022, ki ga je novembra 2022 izdelal Talum inštitut d.o.o., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo.

## II.

V postopku spremembe okoljevarstvenega dovoljenja je ministrstvo odločalo na podlagi dokumentacije, razvidne v točki I te obrazložitve ter dokumentacije, posredovane v dopolnitvah vloge, kot sledi spodaj.

Upravljavec je vlogo dopolnil dne 5. 12. 2022 s potrdilom o plačilu upravne takse.

Upravljavec je vlogo dopolnil dne 4. 10. 2023 s pooblastilom.

Upravljavec je vlogo dopolnil dne 4. 11. 2024 in 5. 11. 2024 z naslednjo dokumentacijo:

- Odgovori na poziv, 25\_10\_2024,
- Odvodnjavanje pralnih vod,
- Farma Draženci\_slika\_povozne poti,
- Farma Draženci\_označitev stavb in naprav,
- Standardi ISO 9001 in ISO 14001\_SLO certifikat,
- MKČN farma Draženci\_skica,
- Načrt ukrepanja v izrednih razmerah SP 7.5.11 (priloga 5 k dokumentu),
- ND št. 87 Navodilo za primer razlitij nevarnih kemikalij,
- ND št. 170 Izredne razmere R1,
- ND št. 173 Pregled zbirne jame R2,
- Požarni red\_PP\_avgust 2023-R7,
- Prikaz skladnosti naprave z zaključki o BAT Draženci dopolnitev 25\_10\_2024,
- skica odvodnjavanja pralnih vod in MKČN.

Ministrstvo je skladno s petim odstavkom 120. člena ZVO-2 z dopisom št. 35432-189/2022-2550-5 z dne 5. 10. 2023 obvestilo pristojno inšpekcijo o vložitvi vloge.

V postopku je bilo na podlagi predložene dokumentacije ugotovljeno naslednje:

Agencija Republike Slovenije za okolje je upravljavcu izdala okoljevarstveno dovoljenje št. 35407-23/2008-16 z dne 30. 9. 2010, spremenjeno z odločbama št. 35406-22/2015-2 z dne 9. 10. 2015 in št. 35406-60/2020-2 z dne 16. 11. 2020, za obratovanje naprave, ki povzroča industrijske emisije, in sicer naprave za intenzivno rejo perutnine - Farma Draženci z zmogljivostjo 250.000 mest.

Ministrstvo je izvedlo presojo skladnosti obravnavane naprave z najboljšimi razpoložljivimi tehnikami, ki so opisane v Izvedbenem sklepu komisije (EU) 2017/302 z dne 15. februarja 2017 o določitvi zaključkov o najboljših razpoložljivih tehnikah (BAT) v skladu z Direktivo 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta za intenzivno rejo perutnine ali prašičev (Uradni list EU, L 43/231, v nadaljevanju: Zaključek o BAT), in sicer:

- Splošnimi zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev (BAT 1 – BAT 29) in
- Zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine (BAT 32).

V nadaljevanju obrazložitve so podane ugotovitve ministrstva glede skladnosti obratovanja naprave iz točke 1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja glede uporabe najboljših razpoložljivih tehnik iz Zaključkov o BAT. Iz drugega odstavka 15. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije (Uradni list RS, št. 68/22) izhaja, da ministrstvo izvede preverjanje skladnosti naprave z Zaključki o BAT v skladu z navodili iz Priloge 7 te uredbe.

Ministrstvo ugotavlja, da za obratovanje naprave iz točke 1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja niso relevantne najboljše razpoložljive tehnike opisane v BAT 9, BAT 12, BAT 14, BAT 15, BAT 16, BAT 17, BAT 18, BAT 19, BAT 20, BAT 21, BAT 22, BAT 26 in BAT 28, v Splošnih zaključkih o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev, saj se pri obratovanju naprave iz točke 1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja ne skladišči gnoj, ne nastaja gnojevka, ne predeluje se gnoj, objekti niso opremljeni s sistemom za čiščenje zraka in v bližini naprave iz točke 1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja ni občutljivih sprejemnikov hrupa in vonjav.

#### **A. Splošni zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine ali prašičev**

##### **BAT 1: Sistemi ravnanja z okoljem**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 1 za izboljšanje splošne okoljske učinkovitosti reje perutnine je uvedba in izvajanje sistema ravnanja z okoljem, kar vključuje vse naslednje elemente:

1. zavezanost vodstva, vključno z najvišjim vodstvom;
2. opredelitev okoljske politike, ki vključuje stalno izboljševanje okoljskih značilnosti obrata, ki jo zagotavlja vodstvo;
3. načrtovanje in pripravo potrebnih postopkov in ciljev v povezavi s finančnim načrtovanjem in naložbami;
4. izvajanje postopkov, pri katerih je posebna pozornost namenjena:
  - a) strukturi in odgovornosti;
  - b) usposabljanju, ozaveščanju in usposobljenosti;
  - c) komunikaciji;
  - d) vključevanju zaposlenih;
  - e) dokumentaciji;
  - f) učinkovitemu obvladovanju procesov;
  - g) programom vzdrževanja;
  - h) pripravljenosti in ukrepanju v nujnih primerih;
  - i) ohranjanju skladnosti z okoljsko zakonodajo;
5. preverjanje učinkovitosti in izvajanje popravilnih ukrepov, pri čemer je posebna pozornost namenjena:

- a) monitoringu in merjenju;
  - b) popravnim in preventivnim ukrepom;
  - c) vodenju evidenc;
  - d) neodvisnim (kjer je izvedljivo) notranjim ali zunanjim presojam, da se ugotovi, ali je sistem ravnanja z okoljem skladen z načrtovano ureditvijo ter ali se ustrezno izvaja in vzdržuje;
6. pregled sistema ravnanja z okoljem ter njegove stalne ustreznosti, primernosti in učinkovitosti, ki ga izvaja najvišje vodstvo;
  7. spremljanje razvoja čistejših tehnologij;
  8. upoštevanje okoljskih vplivov morebitne razgradnje naprave v fazi načrtovanja nove naprave in v njeni celotni obratovalni dobi;
  9. redno uporabo sektorskih primerjalnih analiz (npr. sektorski referenčni dokument EMAS).  
Za sektor intenzivne reje perutnine ali prašičev je BAT tudi, da se v sistem ravnanja z okoljem vključi:
  10. izvajanje načrta za obvladovanje hrupa;
  11. izvajanje načrta za obvladovanje vonjav.

Upravljavec izvaja sistem ravnanja z okoljem, in sicer ima vpeljan sistem ravnanja z okoljem skladno s standardom ISO 14001:2015. Farma je del PC Živa proizvodnja, ki je ena izmed organizacijskih enot v Perutnini Ptuj, d.o.o.

Upravljavec si prizadeva za nenehno zmanjševanje vplivov na okolje, za racionalno rabo virov in energentov, kar je razvidno iz Politike kakovosti, zagotavljanja varnih živil in varovanja okolja.

Del sistema ravnanja z okoljem je tudi postavljanje okoljskih ciljev, ki so finančno ovrednoteni in planiranje ustreznih naložb. Vsi postopki, ki se izvajajo na farmi so načrtovani. V dokumentaciji EMS sistema so jasno določeni postopki in navodila za delo ter odgovornosti za izvedbo. Vsako leto je pripravljen plan izobraževanj in usposabljanj, ki se jih udeležujejo tudi najemniki farm. Komunikacija je opredeljena v okviru EMS, operativno pa poteka med PC Živa proizvodnja in najemnikom farme, ki potem organizira delo na sami farmi. Ob tem upošteva postopke in navodila, ki jih je določila in jih je posredovala Perutnina Ptuj d.o.o. Najemnik farme vključuje zaposlene in jim določi naloge, da je delo opravljeno v skladu s cilji, ki jih zastavi vodstvo PC Živa proizvodnja v skladu s cilji Perutnine Ptuj, d.o.o. V PC Živa proizvodnja in na farmi vodijo različno dokumentacijo, tudi evidence, ki obsegajo porabo krme, vrsto krme, pogin, težo in število brojlerjev, temperaturo prostorov, kontrolo in porabo vode, plina, porabo električne energije, obiske na farmi. Celoten proizvodni postopek vzreje brojlerjev je v skladu s stanjem tehnike ter računalniško voden in nadzorovan. Na farmi se izvajata preventivno in kurativno vzdrževanje. Kurativno vzdrževanje pomeni odpravljanje okvar, preventivno vzdrževanje pa se opravlja po izhlevljanju brojlerjev, ko se očisti in pregleda vso opremo ter izvede potrebna popravila in nastavitve, da se zagotovi brezhibno delovanje opreme v času turnusa. Na farmi imajo gasilnike ter hidrantno omrežje za primer požara. Zaposleni so redno osveščeni o požarni varnosti. Za primer izpada električne energije je na lokaciji diesel agregat. Pri izvajanju vseh dejavnosti upravljavec zagotavlja upoštevanje vse okoljevarstvene zakonodaje.

Pri obratovanju naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja se izvajajo monitoringi. Procesne sestavine, ki imajo vpliv na okolje, se spremljajo tako, da se vodijo evidence o številu živali, količini odpadne pralne vode, količini odpadkov, količini gnoja z nastiljem, količini kadavrov (pogin), o porabi krmil, o porabi vode, o letni porabi elektrike in plina za ogrevanje hlevov, o porabi goriva za delovne stroje. Izvaja se monitoring emisije prahu in amonijaka, monitoring skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, z uporabo masne bilance dušika in fosforja. Obremenitev občutljivih sprejemnikov s hrupom in vonjavami ni pričakovana. Farma je predmet neodvisnih notranjih in zunanjih presoj, s katerimi se ugotavlja skladnost delovanja.

Priprava in izvajanje Načrta za obvladovanje vonjav je ustrezen ukrep le za tiste primere, ko se pričakuje in/ali je dokazana obremenitev občutljivih sprejemnikov z vonjavami. V okolici farme obremenitev občutljivih sprejemnikov z vonjavami ni pričakovana.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike BAT 1 Zaključkov o BAT, in sicer elemente od točke 1 do točke 9. Kot izhaja iz točke 1./7 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 8.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo glede vzpostavitve in vodenja sistema ravnanja z okoljem. Upravljavcu ni treba izvajati načrta za obvladovanje hrupa iz točke 10 BAT 1 Zaključkov o BAT, saj v bližini naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja ni občutljivih sprejemnikov hrupa. Pri obratovanju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja je zagotovljeno, da na katerem koli mestu ocenjevanja hrupa, mejne vrednosti kazalcev hrupa niso presežene. Zaradi navedenega upravljavcu ni treba izvajati načrta za obvladovanje hrupa iz točke 10 BAT 1 Zaključkov o BAT. Upravljavcu prav tako ni treba izvajati načrta za obvladovanje vonjav iz točke 11 BAT 1 Zaključkov o BAT, saj v bližini naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja ni občutljivih sprejemnikov vonjav. V hlevih se vzdržuje čim bolj suh nastilj z uporabo napajalnega sistema, ki ne toči, uporablja se krma, prilagojena potrebam živali po hranilih in čiščenje hlevov se izvaja na način, kjer ne prihaja do nepotrebnega prekladanja in premešavanja gnoja. Zaradi vseh zgornjih navedb upravljavcu ni treba izvajati načrta za obvladovanje vonjav iz točke 11 BAT 1 Zaključkov o BAT.

## **BAT 2: Dobro gospodarjenje**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 2 za preprečevanje ali zmanjšanje okoljskega vpliva in izboljšanje splošnih značilnosti je uporaba vseh spodaj navedenih tehnik:

- a) Ustrezna lokacija naprave/kmetije in razporeditev dejavnosti v prostoru, da se:
  - zmanjša prevoz živali in materiala (vključno z gnojem),
  - zagotovi ustrezna oddaljenost od občutljivih sprejemnikov, ki jih je treba zaščititi,
  - upoštevajo prevladujoče podnebne razmere (npr. veter in padavine),
  - upošteva morebitna prihodnja možnost razvoja kmetije,
  - prepreči onesnaženje voda.
- b) Izobraževanje in usposabljanje osebja, zlasti v zvezi z:
  - ustreznimi predpisi, živinorejo, zdravjem in dobrobitjo živali, ravnanjem z gnojem, varnostjo pri delu,
  - prevozom in raztresanjem gnoja,
  - načrtovanjem dejavnosti,
  - načrtovanjem delovanja in ravnanjem v izrednih razmerah,
  - popravilom in vzdrževanjem opreme.
- c) Priprava načrta za izredne razmere za obravnavanje nepričakovanih emisij in dogodkov, kot je onesnaženje vodnih teles. To lahko vključuje:
  - načrt kmetije, na katerem so razvidni sistemi odvodnjavanja in vodni viri/viri odpadnih voda,
  - načrte ukrepanja za odziv na nekatere morebitne dogodke (npr. požar, puščanje ali sesedanje zbiralnika za gnojevko, nenadzorovano odtekanje s kupov gnoja, razlitje olja),
  - razpoložljivo opremo za ravnanje v primeru onesnaženja (npr. oprema za zamašitev odtokov v zemlji, zajezev jarkov, plavajoče pregrade za primere razlitja olja).
- d) Redni pregledi, popravila in vzdrževanje konstrukcij in opreme, kot so:
  - zbiralniki za gnojevko glede morebitnih znakov poškodb, razpadanja in puščanja,
  - črpalke, mešala, ločevalniki, odvodne naprave za gnojevko,
  - sistemi za dovajanje vode in krme,
  - prezračevalni sistem in temperaturna tipala,
  - silosi in transportna oprema (npr. ventili, cevi),
  - sistemi za čiščenje zraka (npr. v okviru rednih pregledov).

To lahko vključuje higieno na kmetiji in zatiranje škodljivcev.
- e) Skladiščenje mrtvih živali tako, da se preprečijo ali zmanjšajo emisije.

Upravljavec pri reji brojlerjev uporablja tehnike ustrezne lokacije naprave, izobraževanja in usposabljanja osebja, načrte ukrepanja za odziv na morebitne dogodke, kot je požar, rednega pregleda, popravil in vzdrževanja konstrukcij in opreme ter skladiščenja mrtvih živali, da se preprečijo ali zmanjšajo emisije.

Naprava iz točke 1 izreka tega dovoljenja se nahaja v občini Hajdina in je locirana na obstoječi Farmi Draženci izven naselja, leži med bioplinarno, opuščeno farmo prašičev in njivami. Najbližji sosed je od farme oddaljen okoli 600 m zračne linije.

Reja brojlerjev se izvaja v devetih hlevih s proizvodno zmogljivostjo 250.000 (N1 – 19.128 brojlerjev, N2, N4, N6, N8 – vsak po 27.700 brojlerjev, N3, N5, N7, N9 – vsak po 30.018 brojlerjev). Letno se izvede 7 ciklusov vzreje. Upravljavec izvaja ukrepe za zmanjšanje prevoza živali tako, da je prevoz živali omejen samo na čas zamenjave ciklusov brojlerjev. Prevoz materiala (živali, krme, razkužil...) se vrši s Ptuja in okolice. Farma je oddaljena 0,5 km od Perutnine Ptuj, PC Krmila, ki jo oskrbuje s krmo in 4 km od PC MI Zagrebška, kjer je klavnica. Valilnica je od farme Draženci oddaljena 11 km. Gnoj po končani reji farma odda v energetska izrabo na bioplinarno, ki je v lasti Perutnine Ptuj in je oddaljena 0,5 km.

Ukrepi, ki se nanašajo na upoštevanje prevladujočih podnebnih razmer (npr. veter in padavine), so bili izvedeni ob načrtovanju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja s tem, da se je izbrala lokacija, ki je glede prevladujočih podnebnih razmer primerna za izvajanje kmetijske dejavnosti. Naprava iz točke 1 izreka tega dovoljenja se nahaja na vodovarstvenem območju virov pitne vode VVO III (državni nivo), za katero velja Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja (Uradni list RS, št. 59/07, 32/11, 24/13 in 79/15). Razkužil na farmi ne skladiščijo, na lokacijo farme jih pripeljejo pred razkuževanjem. Hleve se po zaključku proizvodnega ciklusa pred pranjem temeljito suho-mehansko očisti. Odpadna pralna voda se zbira v nepropustnih zbirnih jamah ob hlevih ter se nato transportira v nadaljnjo obdelavo na bioplinarno v Dražencih. Očiščene in oprane hleve in opremo pred ponovno vhljevitvijo živali razkužijo z raztopino razkužila. Gnoja se na lokaciji naprave ne skladišči ali začasno odlaga. Manipulativne in povozne površine so asfaltirane.

Izobraževanje in usposabljanje se izvajata na področju ustreznih predpisov, živinoreje, zdravja in dobrobiti živali, ravnanja z gnojem, varnosti pri delu, požarne varnosti. Velik del izobraževanja vodi upravljavec sam.

Upravljavec ima izdelan načrt za izredne razmere za obravnavanje nepričakovanih emisij in dogodkov, in sicer kot nenormalne razmere ocenjuje možnost izpada električne energije in možnost požara ter razlitje razkužil; vpeljan ima postopek za ukrepanje v izrednih razmerah. V vseh objektih so gasilni aparati na prah, ki so redno vzdrževani in servisirani; na lokaciji je hidrantno omrežje; izvaja se požarni red. Na lokaciji naprave je na voljo absorpcijski pesek za ravnanje v primeru onesnaženja (npr. razlitje razkužil). Po čiščenju hlevov in pred vselitvijo novih živali se izvede razkuževanje hlevske opreme in površin hleva. Razkužil se na farmi ne skladišči. Razkuževanje poteka z nanašanjem fine meglice razkužila na stene in opremo hleva, ob tem ne nastajajo ostanki raztopine, ki bi lahko odtekala. Celotno območje naprave se nahaja na utrjenih površinah. V normalnih razmerah in z upoštevanjem uveljavljenih varnostnih ukrepov zaradi razkuževanja hlevov ni vnosa nevarnih snovi v tla in podzemne vode. V primeru razlitja se razlito nevarno snov posuje z absorbentom. Na lokaciji v objektu (v garaži s skladiščem goriv) se nahaja dvoplaščni rezervoar za diesel gorivo v velikosti 1000 L.

Redno se izvaja preglede, popravila in vzdrževanje vse opreme. Enkrat letno se opravlja kontrola tesnosti zbiralnikov odpadnih voda. Vzpostavljen je centralno nadzorni sistem za sisteme dovajanja hrane in vode, ki sproti javlja napake in okvare. Redni pregled delovanja opreme se izvaja vsakodnevno. Izvaja se redna deratizacija.

Upravljavec poginule živali redno večkrat dnevno odstranjuje, ki jih odlaga v za to namenjene hladilne skrinje z delovno prostornino 250 l. Za redni odvoz poginulih živali skrbi javna veterinarsko-higienska služba. Skrinje za poginule živali se očisti in razkuži po vsakem vzrejnem ciklusu.

Ministrstvo je na podlagi zgoraj navedenega presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše

razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b), c), d) in e) BAT 2 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./7 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 8.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo glede preprečevanja ali zmanjšanja okoljskega vpliva in izboljšanja splošnih značilnosti iz BAT 2 Zaključkov o BAT.

### **BAT 3 in BAT 4: Nadzorovana prehrana**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 3 za zmanjšanje skupnega izločenega dušika in posledično emisij amoniaka ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali je uporaba predpisane sestave prehrane in prehranske strategije, ki vključuje eno od spodaj navedenih tehnik ali njihovo kombinacijo:

- a) Zmanjšanje vsebnosti surovih beljakovin z uporabo prehrane z uravnoteženo vsebnostjo dušika na podlagi energijskih potreb in prebavljivih aminokislin.
- b) Večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja.
- c) Dodajanje nadzorovanih količin esencialnih aminokislin v prehrano z majhno vsebnostjo surovih beljakovin.
- d) Uporaba odobrenih krmnih dodatkov, s katerimi se zmanjšuje skupni izločeni dušik.

Upravljaivec pri reji brojlerjev uporablja tehniko zmanjšanja izločenega dušika in posledično emisij amoniaka ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali s prehransko strategijo tako, da zmanjšanje vsebnosti surovih beljakovin doseže z uporabo prehrane z uravnoteženo vsebnostjo dušika na podlagi energijskih potreb in prebavljivih aminokislin, ima večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja, izvaja tehniko dodajanja nadzorovanih količin esencialnih aminokislin v prehrano z majhno vsebnostjo surovih beljakovin ter uporabo odobrenih krmnih dodatkov. S krmo ga oskrbuje Perutnina Ptuj, d.o.o., PC Krmila.

V času reje brojlerjev se uporabljajo štiri različna krmila: BRO-Starter (starost živali 1-8 dni), BRO-Grover (starost živali 9-17 dni), BRO-Finišer 1 (starost živali 18-28 dni) in BRO-Finišer 2 (starost živali 29-42 dni).

Večfazno krmljenje je prilagojeno posamezni fazi oziroma starosti živali. V prvih fazah krmljenja je krma bogatejša s surovimi beljakovinami in manj energetsko bogata, s starostjo pa se to razmerje spreminja v korist energije (krmna mešanica BRO-Starter vsebuje 21 % surovih beljakovin, krmna mešanica BRO-Grover vsebuje 19 % surovih beljakovin, krmna mešanica BRO-Finišer 1 vsebuje 16,8 % surovih beljakovin, krmna mešanica BRO-Finišer 2 vsebuje 16,0 % surovih beljakovin). Tudi delež kalcija in fosforja se v krmi s starostjo živali znižujeta. Starejše živali bolje izkoriščajo prehranski kalcij in fosfor. Pri faznem krmljenju se znižujejo tudi vsebnosti nekaterih aminokislin: metionin (od 0,56 % deleža v krmi preko 0,56 %, 0,54 % do 0,53 %), lizin (od 1,24 % deleža v krmi preko 1,16 %, 1,1 % do 1,0 %). Pri uvedbi večfaznega krmljenja za brojlerje se zmanjša skupno izločanje dušika za 15-35 %. Priprava receptur za takšno krmo temelji na zmanjšanju beljakovinskih surovin krme (soja) in na balansiranju obroka z dodajanjem sintetičnih aminokislin (lizin, metionin, treonin in triptofan). Drugi krmni dodatki, ki se jih dodaja v majhnih količinah so: encimi in mikroorganizmi.

Ministrstvo je presodilo, da upravljaivec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b), c) in d) BAT 3 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./7 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 8.3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje skupnega izločenega dušika in posledično emisij amoniaka ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali iz BAT 3 Zaključkov o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 4 za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali je uporaba predpisane sestave prehrane in prehranske strategije, ki vključuje eno od spodaj navedenih tehnik ali njihovo kombinacijo:

- a) Večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja.
- b) Uporaba odobrenih krmnih dodatkov, s katerimi se zmanjšuje skupni izločeni fosfor (npr. fitaza).
- c) Uporaba hitro prebavljivih anorganskih fosfatov za delno nadomestitev običajnih virov fosforja v krmi.

Upravljaivec pri reji brojlerjev uporablja vse tri najboljše razpoložljive tehnike za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja. Večfazno krmljenje s predpisano sestavo prehrane, ki je prilagojena posebnim zahtevam proizvodnega obdobja je enako, kot je opisano v BAT 3.

Upravljaivec uporablja odobrene krmne dodatke, in sicer encim fitazo za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja ter anorganske fosfate.

Ministrstvo je presodilo, da upravljaivec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b) in c) BAT 4 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./7 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 8.4 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja ob hkratnem upoštevanju prehranskih potreb živali iz BAT 4 Zaključkov o BAT.

#### **BAT 5: Učinkovita uporaba vode**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 5 za učinkovito uporabo vode je kombinacija spodaj navedenih tehnik:

- a) Evidentiranje porabe vode.
- b) Odkrivanje in odprava morebitnega puščanja vode.
- c) Uporaba visokotlačnih čistilnih aparatov za čiščenje bivalnih prostorov živali in opreme.
- d) Izbira in uporaba ustrezne opreme (npr. nastavkov za sesanje, skodelic za napajanje, korit za vodo) za posamezne kategorije živali ob stalnem zagotavljanju vode (pitje po želji).
- e) Redno preverjanje in (po potrebi) prilagajanje nastavitev opreme za pitno vodo.
- f) Ponovna uporaba neonesnažene deževnice kot vode za čiščenje.

Upravljaivec za učinkovito rabo vode uporablja tehniko evidentiranja porabe vode, tehniko odkrivanja in odprave morebitnega puščanja vode, tehniko uporabe visokotlačnih čistilnih aparatov za čiščenje hlevov in opreme, tehniko izbire in uporabe ustrezne opreme za brojlerje ob stalnem zagotavljanju vode (pitje po želji) ter tehniko rednega preverjanja in (po potrebi) prilagajanje nastavitev opreme za pitno vodo.

Upravljaivec vodi evidenco mesečne porabe vode. Zaposleni na farmi dnevno kontrolirajo, ali prihaja do puščanja vode. Hleve in opremo na farmi perejo z visokotlačnimi čistilnimi aparati, pri čemer uporabljajo vročo vodo ( $T = 80\text{ }^{\circ}\text{C}$ ) brez uporabe čistil. V vseh hlevih se nahaja kapljični napajalni nipl sistem. Pri nipl napajalnem sistemu je potrebno paziti na pritisk vode v sistemu in sproti z rastjo brojlerjev dvigovati napajalni sistem. V primeru motene oskrbe z vodo se sproži alarm.

Neonesnažene deževnice kot vode za čiščenje upravljaivec ne uporablja.

Ministrstvo je na podlagi zgoraj navedenega presodilo, da upravljaivec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b), c), d) in e) BAT 5 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./7 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 8.5 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za učinkovito uporabo vode iz BAT 5 Zaključkov o BAT.

#### **BAT 6 in BAT 7: Emisije odpadnih voda**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 6 za zmanjšanje nastajanja odpadnih voda je kombinacija spodaj navedenih tehnik:

- a) Onesnažena dvoriščna območja naj bodo čim manjša.
- b) Čim manjša poraba vode.
- c) Ločevanje neonesnažene deževnice od tokov odpadnih voda, ki jih je treba očistiti.

Dvoriščna območja in transportne poti so asfaltirane in jih je možno enostavno vzdrževati in čistiti. Manipulacijske poti so čim krajše oziroma takšne, da zagotavljajo optimalno organizacijo tehnološkega procesa. Količina odpadnih voda se zmanjša z uporabo tehnik, kot sta predčiščenje (npr. mehansko suho čiščenje) in visokotlačno čiščenje. Poraba vode je optimizirana, glede na celoten tehnološki postopek.

Tokove odpadnih voda se ločuje tako, da deževnica razpršeno ponika po terenu, komunalno odpadno vodo se prečisti na mKČN, odpadne pralne vode, ki nastajajo pri pranju v hlevih se stekajo v zbirna jame (6 zbirnih jam, vsaka 25 m<sup>3</sup>), ki nimajo odtoka v okolje.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b) in c) BAT 6 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./4 izreka te odločbe je ministrstvo je v točkah 3.1.1.a, 3.1.1.b in 3.1.1.c izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za zmanjšanje nastajanja odpadnih voda iz BAT 6 Zaključkov o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 7 za zmanjšanje emisij odpadnih voda v vodo je uporaba ene ali kombinacija spodaj navedenih tehnik:

- a) Odpadne pralne vode se odvajajo v namenski zbirnik.
- b) Čiščenje odpadnih voda.
- c) Razprševanje odpadnih voda, npr. z uporabo namakalnih sistemov, kot so razpršilnik, prevozni namakalni stroj, cisterna in injektor s centralnim dovajanjem.

Upravljavec za učinkovito zmanjšanje emisij odpadnih voda uporablja tehniko a). Odpadna pralna voda pri pranju hlevov je manj onesnažena čim boljše je bil hlev suho-mehansko očiščen. V takem primeru je tudi poraba vode za pranje najmanjša. Zajem pralnih vod iz hlevov je urejen tako, da se zbirajo v šestih vodotesnih podzemnih zbirnih jamah (volumna 25 m<sup>3</sup>). Odpadno vodo odvažajo na bioplinarno v Dražencih. Količina odpadne vode znaša 7 m<sup>3</sup>/hlev, 63 m<sup>3</sup>/turnus in 450 m<sup>3</sup>/leto. Komunalne odpadne vode se stekajo v mKČN.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki je določena v točki a) BAT 7 Zaključkov o BAT. Ministrstvo je v točki 3.1.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za zmanjšanje emisij odpadnih voda v vodo iz BAT 7 Zaključkov o BAT, kot izhaja iz točke I./3. izreka te odločbe.

#### **BAT 8: Učinkovita raba energije**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 8 za učinkovito rabo energije na kmetiji je kombinacija spodaj navedenih tehnik:

- a) Visokoučinkoviti ogrevalni/hladilni in prezračevalni sistemi.
- b) Optimizacija ogrevalnih/hladilnih in prezračevalnih sistemov ter upravljanja, zlasti tam, kjer se uporabljajo sistemi za čiščenje zraka.
- c) Izolacija sten, podov in/ali stropov bivalnih prostorov živali.
- d) Uporaba energijsko učinkovite razsvetljave.
- e) Uporaba izmenjevalnikov toplote. Uporabi se lahko eden od naslednjih sistemov:
  - 1. zrak-zrak;
  - 2. zrak-voda;
  - 3. zrak-zemlja.
- f) Uporaba toplotnih črpalk za rekuperacijo toplote.
- g) Rekuperacija toplote pri ogrevanih in hlajenih tleh z nastiljem (kombinirani sistem).
- h) Uporaba naravnega prezračevanja.

Upravljavec za učinkovito rabo energije uporablja kombinacijo tehnik visoko učinkovitih ogrevalnih/hladilnih in prezračevalnih sistemov, optimizacijo ogrevalnih/hladilnih in prezračevalnih sistemov, izolacijo in tehniko uporabe energijsko učinkovite razsvetljave.

Upravljavec pri reji brojlerjev uporablja računalniško voden ogrevalni in prezračevalni sistem. Z avtomatskim vodenjem se zagotavljajo optimalni pogoji za rast brojlerjev. Prezračevanje hlevov je računalniško vodeno, da se zagotovi optimalne pogoje za rast brojlerjev. Ogrevanje prostora je v hlevih zagotovljeno preko plinskih grelcev. Na farmi se vrši delna vhlevitev piščancev do polovice objekta, pregradijo objekt s PVC folijo in s tem zmanjšajo prostornino objekta, kar piščancem nudi večje ugodje v začetku reje. S tem zmanjšajo porabo energije za ogrevanje. V objekt se namestijo še zaščitni obodi (v višini 45 cm od tal), ki služijo za dobro počutje piščancev na omejenem prostoru. Istočasno se tako tudi preprečuje oddaljevanje piščancev od krme in vode. Hleve ogrevajo s plinskimi grelci. Z njimi so doseženi lokalno ogreti prostori (pod obodi), kjer si piščanci sami izbirajo toplotno okolje. Grelci so izdelani tako, da omogočajo pod obodom višjo temperaturo kot v samem prostoru, kar je zelo pomembno pri mladih živalih. Ustvarja se dvojni toplotni ambient.

V toplejših mesecih leta lahko pride do višjih zunanjih temperatur in visoke relativne vlage, kar lahko pripelje do vročinskega stresa in zvišanega pogina pri perutnini. Da bi preprečili prevelik pogin je pred vstopnimi loputami za vstop zraka instaliran sistem za vlaženje zraka, ki v objektu v primeru višjih temperatur povzroča efekt hlajenja. Gre za drobne šobe, ki pršijo vodno meglico, ki jo ventilacija potegne v hlev. Tam pride do izhlapevanja vode, kar posledično ohladi zrak v hlevu.

Ogrevalni in prezračevalni sistem sta računalniško krmiljena, kar skupaj z ustrezno izolacijo omogoča optimizacijo delovanja. Sistemi za čiščenje zraka se ne uporabljajo.

Piščanci potrebujejo za optimalno rast dovolj svetlobe (intenziteto in dolžino). Za izvajanje svetlobnega programa je nameščena regulacijska ura, s katero je mogoče osvetlitev natančno voditi. Na farmi se uporabljajo varčne žarnice, da je poraba energije manjša. Luči so vodotesne in imajo prozorna stekla. V času pitanja brojlerjev svetlobna telesa večkrat očistijo in po potrebi zamenjajo.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b), c) in d) BAT 8 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./7 izreka te odločbe je ministrstvo je v točki 8.6 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za učinkovito rabo energije iz BAT 8 Zaključkov o BAT.

#### **BAT 9 in BAT 10: Emisije hrupa**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 9 za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij hrupa je vzpostavitev in izvajanje načrta za obvladovanje hrupa v okviru sistema ravnanja z okoljem (glej BAT 1), ki vključuje naslednje elemente:

- (i) postopek, ki vsebuje ustrezne ukrepe in roke;
- (ii) načrt za izvajanje monitoringa hrupa;
- (iii) postopek za odziv na dogodke, ki so povzročili povečan hrup;
- (iv) program za zmanjšanje hrupa, namenjen na primer opredelitvi virov hrupa, monitoringu emisij hrupa, opredelitvi prispevkov iz virov hrupa in izvajanju ukrepov za odpravo in/ali zmanjšanje hrupa;
- (v) pregled predhodnih dogodkov, ki so povzročili povečan hrup, in postopkov za njihovo sanacijo ter razširjanje znanja o njih.

V bližini naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja ni dokazana obremenitev občutljivih sprejemnikov hrupa, kot so stavbe z varovanimi prostori zaradi daljšega zadrževanja ljudi (stanovanjske stavbe, bolnišnice in podobno). Upravljavec naprave je glede na izdano

okoljevarstveno dovoljenje oproščen izvajanja obratovalnega monitoringa hrupa, ker je bilo z meritvami ugotovljeno, da gre za nizke vrednosti imisij hrupa v okolju.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavcu ni treba izvajati tehnike, opisane v BAT 9 Zaključkov o BAT, saj se ne pričakuje in ni dokazana obremenitev občutljivih sprejemnikov s hrupom. Pri obratovanju naprave iz točke 1 izreka tega dovoljenja je zagotovljeno, da na katerem koli mestu ocenjevanja hrupa, mejne vrednosti kazalcev hrupa niso presežene. Zaradi navedenega upravljavcu ni treba izvajati načrta za obvladovanje hrupa iz točke 10 BAT 1 Zaključkov o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 10 za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij hrupa je uporaba ene od spodaj navedenih tehnik ali njihove kombinacije:

- a) Zagotovitev ustrezne razdalje med napravo/kmetijo in občutljivimi sprejemniki. V fazi načrtovanja naprave/kmetije so ustrezne razdalje med napravo/kmetijo in občutljivimi sprejemniki zagotovljene z uporabo najmanjših standardnih razdalj.
- b) Lokacija opreme. Hrup se lahko zmanjša s:
  - (i) povečanjem razdalje med virom hrupa in sprejemnikom (oprema naj se postavi čim dlje od občutljivih sprejemnikov, kolikor je to praktično izvedljivo);
  - (ii) čim krajšimi cevmi za dovod krme;
  - (iii) postavitvijo posod in silosov za krmo tako, da se čim bolj zmanjša premikanje vozil po kmetiji.
- c) Operativni ukrepi. Ti vključujejo ukrepe, kot so:
  - (i) zapiranje vrat in večjih odprtih stavbe, zlasti med hranjenjem, če je to mogoče;
  - (ii) opremo upravlja izkušeno osebje;
  - (iii) izogibanje hrupnim dejavnostim ponoči in med vikendi, če je to mogoče;
  - (iv) upoštevanje določb za nadzor nad hrupom med vzdrževalnimi dejavnostmi;
  - (v) uporaba transportnih trakov in polžnih transporterjev, polnih krme, če je to mogoče;
  - (vi) čim manjša zunanja območja za strganje, da je hrup strgalnikov čim manjši.
- d) Tiha oprema. To vključuje opremo, kot so:
  - (i) visoko učinkoviti ventilatorji, kadar naravno prezračevanje ni mogoče ali zadostno;
  - (ii) črpalke in kompresorji;
  - (iii) krmni sistem, s katerim se zmanjšuje stimulacija pred hranjenjem (npr. krmilniki z zbiralnim lijakom, pasivni krmilniki za hranjenje po želji, kompaktni krmilniki).
- e) Oprema za obvladovanje hrupa. To vključuje:
  - (i) opremo za zmanjševanje hrupa;
  - (ii) izolacijo vibracij;
  - (iii) zaprtje hrupne opreme (npr. mlinov, pnevmatskih transportnih sistemov);
  - (iv) zvočno izolacijo stavb.
- f) Zmanjševanje hrupa. Širjenje hrupa se lahko zmanjša z vstavitvijo ovir med oddajnike in sprejemnike.

Upravljapec uporablja najboljšo razpoložljivo tehniko za preprečevanje oziroma zmanjševanje emisij hrupa z zagotavljanjem ustrezne razdalje med napravo iz točke 1 izreka tega dovoljenja in občutljivimi sprejemniki, tehniko lokacije opreme, operativne ukrepe, tiho opremo in opremo za obvladovanje hrupa.

- a) Naprava iz točke 1 izreka tega dovoljenja je locirana izven naselja tako, da so občutljivi sprejemniki dovolj oddaljeni od hlevov, ki so vir. To potrjuje tudi dejstvo, da monitoring hrupa ni potreben.
- b) Na območju naprave so glavni vir hrupa ventilatorji za prezračevanje hlevov, hrup pa povzroča tudi sistem za transport krme iz silosov v hleve ter občasno transportna vozila za krmo, brojlerje, nastilj in gnoj. Lokacija naprave je takšna, da z dejavnostjo povezana raven hrupa ne povzroča preseganja predpisanih mejnih vrednosti. Silosi za skladiščenje krme so umeščeni tik ob posameznemu hlevu tako, da so cevi za dovod krme čim krajše.

Silos za krmo so postavljeni premišljeno, tako da je čim manj vožnje po območju naprave.

- c) Hlevi so praviloma stalno zaprti, prezračevanje pa je avtomatizirano z ventilatorji. Z opremo upravljajo za to pooblašчени delavci, ki so ustrezno usposobljeni. V nočnem času in med vikendi ne potekajo aktivnosti polnjenja silosov, čiščenja hlevov ali druge aktivnosti, ki se sicer pri reji brojlerjev izvajajo občasno. Izvaja se redno vzdrževanje in nadzor nad pravilnim obratovanjem ventilatorjev za prezračevanje hlevov, hkrati pa s tem tudi skrb za zmanjševanje hrupa. Upravljanje transportnega sistema za krmo je avtomatizirano tako, da so trakovi vedno polni krme tako, da je čas praznega hoda majhen. Strgalniki za odstranitev gnoja niso potrebni in se jih ne uporablja.
- d) Za prezračevanje hlevov se uporabljajo ventilatorji z visoko učinkovitostjo. Ventilatorji za prezračevanje hleva so frekvenčno regulirani in vedno delujejo na spodnji meji zahtev po prezračevanju. Črpalke in kompresorji se ne uporabljajo. Krmni sistem, s katerim se zmanjšuje stimulacija pred hranjenjem, je ustrezen le za farne prašičev, zato ta tehnika za upravljavca ni relevantna.
- e) Med gradnjo naprave in ob izbiri opreme je bila potrebna pozornost posvečena tudi omejevanju hrupa, saj naprava ni vir prekomernih emisij hrupa.
- f) Ta tehnika se ne uporablja. Z meritvami hrupa je bilo ugotovljeno, da je za napravo z izbiro lokacije in opreme zagotovljeno, da so občutljivi sprejemniki s hrupom dovolj oddaljeni od farne.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah a), b), c), d) in e) BAT 10 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./5 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 4.1.2.a izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij hrupa iz BAT 10 Zaključkov o BAT.

#### **BAT 11: Emisije prahu**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 11 za zmanjšanje emisij prahu iz posameznih bivalnih objektov za živali je uporaba ene od spodaj navedenih tehnik ali njihove kombinacije:

- a) Zmanjšanje nastanka prahu v stavbah za živali. V ta namen se lahko uporabi kombinacija naslednjih tehnik:
  - 1. uporaba bolj grobega materiala za nastilj (npr. dolgih slamnatih birk ali lesnih oblancev namesto narezane slame);
  - 2. nanos svežega nastilja z uporabo tehnike za manj prašno nastiljanje (npr. ročno);
  - 3. uporaba sistema za hranjenje po želji;
  - 4. uporaba vlažne ali peletirane krme ali dodajanje oljnih surovin ali veziv v sisteme za suho krmo;
  - 5. opremljanje skladišč za suho krmo, ki se polnijo pnevmatsko, z ločevalniki za prah;
  - 6. zasnova in delovanje prezračevalnega sistema z majhno hitrostjo zraka v objektih.
- b) Zmanjšanje koncentracije prahu v objektih z uporabo ene od naslednjih tehnik:
  - 1. razprševanje vodne meglice;
  - 2. razprševanje olja;
  - 3. ionizacija.
- c) Čiščenje izstopnega zraka s sistemi za čiščenje zraka, kot so:
  - 1. vodni filter;
  - 2. suhi filter;
  - 3. mokri pralnik z vodo;
  - 4. mokri pralnik s kislino;
  - 5. biološki pralnik plinov (ali biološki precejalni filter);
  - 6. dvostopenjski ali tristopenjski sistem za čiščenje zraka;
  - 7. biofilter.

- a) Upravljavec pri reji uporablja najboljšo razpoložljivo tehniko zmanjšanja nastanka prahu v hlevih, in sicer uporablja bolj grobi material za nastilj kot npr. slamo. Sveži nastilj nanašajo ročno pred vsako naselitvijo in po potrebi vmes dostiljajo; uporablja sistem za hranjenje po želji, krma je peletirana. Silosi niso opremljeni z ločevalniki za prah in locirani so ob hlevih. Krma v silosih je peletirana in v razsutem stanju, imajo ustrezno zračenje in njihova oprema omogoča enakomeren transport krme iz silosa v hlev. Polnjenje silosov poteka v zaprtem sistemu z namenskim vozilom. Zasnova in avtomatsko krmiljenje sistema za prezračevanje notranjosti hlevov zagotavlja delovanje prezračevalnega sistema z majhno hitrostjo zraka v vseh hlevih. Regulacija je računalniška in na osnovi temperature zraka v notranjosti hleva. Zračne lopute se odpirajo avtomatsko glede na delovanje moči ventilatorjev ter s tem uravnavajo potrebo po svežem zraku. V poletnih mesecih se uporabljajo dodatno tunnelski ventilatorji z večjo močjo pretoka zraka za hitrejšo znižanje hlevske temperature in pa sistem za hlajenje zraka z vlaženjem.
- b) Nameščeni so hladilni sistemi z vodno meglico kot prha, ki posredno zmanjšuje emisije prahu v zraku.

Ministrstvo je na podlagi zgoraj navedenega presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točki a) in b) 1 BAT 11 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./2 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 2.1.1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za zmanjšanje emisij prahu iz posameznih bivalnih objektov za živali iz BAT 11 Zaključkov o BAT.

#### **BAT 12 in BAT 13: Emisije vonjav**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 12 za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij vonjav s kmetije je vzpostavitev, izvajanje in redno pregledovanje načrta za obvladovanje vonjav v okviru sistema ravnanja z okoljem (glej BAT 1), ki vključuje naslednje elemente:

- (i) postopek, ki vsebuje ustrezne ukrepe in roke;
- (ii) načrt za izvajanje monitoringa vonjav;
- (iii) postopek za odziv na ugotovljene neprijetne vonjave;
- (iv) program za preprečevanje in odpravo vonjav, namenjen na primer opredelitvi vira ali virov, monitoringu emisij vonjav (glej BAT 26), opredelitvi prispevkov iz virov vonjav in izvajanju ukrepov za odpravo in/ali zmanjšanje vonjav;
- (v) pregled predhodnih dogodkov, povezanih z vonjavami, in postopkov za njihovo sanacijo ter razširjanje znanja o njih.

Upravljavec je v vlogi navedel, da ne pričakuje obremenitev občutljivih sprejemnikov z vonjavami. Farma leži v bližini avtoceste Maribor – Gruškovje (250 m zračne linije) v neposredni bližini odcepa za Ptuj. Farma je umeščena v neposeljeno območje, na jugu in zahodu meji na kmetijska območja (njive in travniki), na vzhodu meji na avtocesto in na severu na industrijsko območje (bioplinarna Draženci in PC Krmila), ki sta oddaljeni približno 350 m in 600 m. Prevladujoči vetrovi, ki pihajo so v smeri severno in jugozahodno. Poleg tega so hlevi za rejo brojlerjev letno zasedeni le okoli 75 % in najbližji sosed je od farme oddaljen približno 600 m. Emisije vonjav nadzorujejo s skrbnim nadzorom vlage in temperature v hlevih, s faznim krmljenjem, instaliran imajo napajalni sistem, ki ne toči, krmilniki so takšni, da se krma ne raztresa, v hlevih je dovolj nastilja, ki ostane suh in na lokaciji farme ne skladiščijo gnoja. V smeri proti naselju Draženci in proti avtocesti imajo dodatno nasajeno živo mejo iz cipres.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavcu ni treba izvajati tehnike, opisane v BAT 12 Zaključkov o BAT, saj v bližini naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja ni občutljivih sprejemnikov z vonjavami. Zaradi navedenega upravljavcu ni treba izvajati načrta za obvladovanje vonjav iz točke 11 BAT 1 Zaključkov o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 13 za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij vonjav in/ali učinka vonjav s kmetije je uporaba kombinacije spodaj navedenih tehnik:

- a) Zagotovitev ustrezne razdalje med kmetijo/napravo in občutljivimi sprejemniki.
- b) Uporaba sistema nastanitve, pri katerem se izvaja eno od naslednjih načel ali njihova kombinacija:
  - živali in površine naj bodo suhe in čiste (npr. krma naj se ne raztresa, na območjih za ležanje na delno rešetkastih tleh naj ne bo iztrebkov);
  - zmanjšanje emisijske površine gnoja (npr. uporaba kovinskih ali plastičnih letvic, kanalov z zmanjšano izpostavljenostjo površino gnoja);
  - pogosto odstranjevanje gnoja v zunanje (pokrito) gnojišče;
  - znižanje temperature gnoja (npr. s hlajenjem gnojevke) in notranjega okolja;
  - zmanjšanje toka in hitrosti zraka nad površino gnoja;
  - v sistemih z nastiljem naj bo nastilj suh in pod aerobnimi pogoji.
- c) Optimiranje pogojev izpusta izstopnega zraka iz bivalnih prostorov za živali z uporabo ene od naslednjih tehnik ali njihovo kombinacijo:
  - povišanje odvoda (npr. odvod izstopnega zraka nad ravniyo strehe, dimniki, preusmeritev odvoda zraka skozi sleme namesto skozi nižje ležeče dele sten);
  - povečanje hitrosti prezračevanja skozi navpični odvod;
  - učinkovita postavitve zunanjih ovir za ustvarjanje turbulence v izhodnem toku zraka (npr. vegetacijskih ovir);
  - dodajanje preusmeritvenih pokrovov na izstopne odprtine, ki so na nižje ležečih delih sten, da se izstopni zrak preusmeri proti tlom;
  - razpršitev izstopnega zraka na strani bivalnega objekta, ki je obrnjena stran od občutljivih sprejemnikov;
  - usmeritev osi slemen v stavbi z naravnim prezračevanjem prečno na prevladujočo smer vetra.
- d) Uporaba sistemov za čiščenje zraka, kot so:
  1. biološki pralnik plinov (ali biološki precejalni filter);
  2. biofilter;
  3. dvofazni ali trifazni sistem za čiščenje zraka.
- e) Uporaba ene od naslednjih tehnik za skladiščenje gnoja ali njihove kombinacije:
  1. pokritje gnojevke ali hlevskega gnoja med skladiščenjem;
  2. postavitve gnojišča tako, da se upošteva glavna smer vetra, in/ali sprejetje ukrepov za zmanjšanje hitrosti vetra okoli gnojišča in nad njim (npr. drevesa, naravne ovire);
  3. čim manj mešanja gnojevke.
- f) Predelava gnoja z eno od naslednjih tehnik, da se čim bolj zmanjšajo emisije vonjav med (ali pred) raztresanjem:
  1. aerobna presnova (prezračevanje) gnojevke;
  2. kompostiranje hlevskega gnoja;
  3. anaerobna presnova.
- g) Uporaba ene od naslednjih tehnik za raztresanje gnoja ali njune kombinacije:
  1. razdelilnik za nanos gnojevke v pasovih, plitvo vbrizgavanje ali globoko vbrizgavanje gnojevke;
  2. čim prejšnje vmešanje gnojevke.

Ker gre za obstoječo farmo, tehnika ustrezne razdalje med napravo in občutljivimi sprejemniki ni relevantna. Z vidika vonjav pa je sicer lokacija farme ustrezna, saj v bližini ni občutljivih sprejemnikov. Zato upravljavec uporablja za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjševanje emisij vonjav in/ali učinka vonjav s farme kombinacijo tehnik nastanitve, kjer so brojlerji in površine suhe in čiste (krma se ne raztresa, na tla je nanešen nastilj iz slame, ki je suh in pod aerobnimi pogoji). Uporablja se kapljični nipl sistem za pitje vode in krma je v krmilnikih. Brojlerji in nastilj se ohranja suh z avtomatskim prezračevalnim sistemom. Po zaključku reje se hlev očisti, pri

čemer se gnoj sproti naloži na kamion in odpelje na bioplinarno Draženci. Tako se gnoj na lokaciji farme ne skladišči ali začasno odlaga, temveč se takoj po zaključenem ciklusu sproti odvaža. Prav tako se izvaja tehnika znižanja temperature gnoja in tehnika zmanjševanja toka in hitrosti zraka nad površino gnoja z ventilacijskim sistemom, ki je optimiziran tako, da zagotavlja ustrezno klimo za brojlerje, hkrati pa zmanjšuje tok zraka nad površino gnoja v hlevih. Ventilacijski sistem je računalniški na osnovi hlevske temperature. Odvod odpadnega zraka iz hlevov poteka s pomočjo stenskih in tunelskih ventilatorjev. V zgodnji vzreji je potrebna minimalna ventilacija, ko so piščanci majhni. Ventilacijski sistem odstranjuje škodljive pline in prah in dovaja kvaliteten zrak, hkrati pa omogoča, da se preprečijo v čim večji meri širjenje vonjav v okolico. Večino časa obratujejo vertikalni ventilatorji, ki so nameščeni nad ravniyo strehe, tunelski pa se vključijo takrat, ko je potrebno hlev na hitro in dobro prezračiti. Farma je locirana na dobro prevetrenem območju panonske nižine, kjer vedno piha. Na vzhodni strani farme je v smeri proti najbližjim sosedom pas drevja, na severni strani pa živa meja iz cipres. Na izstopnih odprtinah odpadnega zraka iz hlevov farme so nameščene zaščitne mreže. Prezračevalni sistem je skrbno načrtovan in računalniško voden s ciljem, da brojlerji dobijo ravno pravšnjo količino svežega zraka. V primeru okvare se sproži alarm.

Upravljaivec tehniko uporabe sistemov za čiščenje zraka ne uporablja zaradi visokih stroškov nabave in izvedbe.

Gnoj se na farmi ne skladišči in se ga takoj po zaključku vzreje odpelje na bioplinarno Draženci, gnoj se tudi ne predeluje in ne raztresa na farmi.

Ministrstvo je na podlagi zgoraj navedenega presodilo, da upravljaivec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki so določene v točkah b) in deloma c) BAT 13 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke 1./2 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 2.1.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij vonjav in/ali učinka vonjav s kmetije iz BAT 13 Zaključkov o BAT.

#### **BAT 14 in BAT 15: Emisije iz skladišča za hlevski gnoj**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 14 za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak iz skladišča za hlevski gnoj je uporaba ene od spodaj navedenih tehnik ali njihove kombinacije:

- a) Zmanjšanje razmerja med emisijsko površino in prostornino kupa hlevskega gnoja.
- b) Pokritje kupov hlevskega gnoja.
- c) Skladiščenje posušenega hlevskega gnoja v hlevu.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 15 za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij v tla in vodo iz skladišča za hlevski gnoj je uporaba kombinacije spodaj navedenih tehnik, in sicer v naslednjem prednostnem vrstnem redu:

- a) Skladiščenje posušenega hlevskega gnoja v hlevu.
- b) Uporaba betonskega silosa za skladiščenje hlevskega gnoja.
- c) Skladiščenje hlevskega gnoja na polnih neprepustnih tleh, opremljenih z drenažnim sistemom in zbiralnikom za odteko tekočino.
- d) Izbira skladišča z zadostno zmogljivostjo za shranjevanje hlevskega gnoja v obdobjih, ko raztresanje ni mogoče.
- e) Shranjevanje hlevskega gnoja v kupih na polju, stran od površinskih in/ali podzemnih vodotokov, v katere bi lahko odtekala tekočina.

Upravljaivec na farmi ne izvaja skladiščenja gnoja. Gnoj, pomešan s steljo, ostane v hlevu celoten vzrejni cikel. Gnoj se na lokaciji same farme ne skladišči, temveč se ga takoj po zaključenem ciklusu odvaža na bioplinarno Draženci.

Ministrstvo je presodilo, da za upravljavca tehnike iz BAT 14 in BAT 15 Zaključkov o BAT niso relevantne.

**BAT 16, BAT 17 in BAT 18: Emisije iz skladišča za gnojevko**

V napravi iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja gnojevka ne nastaja.

Ministrstvo je presodilo, da za upravljavca tehnike iz BAT 16, BAT 17 in BAT 18 Zaključkov o BAT niso relevantne.

**BAT 19: Predelava gnoja na kmetiji**

V napravi iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja se ne izvaja predelava gnoja.

Ministrstvo je presodilo, da za upravljavca tehnike iz BAT 19 Zaključkov o BAT niso relevantne.

**BAT 20, BAT 21, BAT 22: Raztresanje gnoja**

Upravljavec gnoja ne raztresa. Gnoj, ki nastaja v napravi iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja, se odpelje v bioplinarno Draženci.

Ministrstvo je presodilo, da za upravljavca tehnike iz BAT 20, BAT 21 in BAT 22 Zaključkov o BAT niso relevantne.

**BAT 23: Emisije iz celotnega proizvodnega procesa**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 23 za zmanjšanje emisije amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa za rejo perutnine je ocena ali izračun zmanjšanja emisije amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa z uporabo najboljših razpoložljivih tehnik, ki se uporabljajo na farmi.

Iz dokumentacije izhaja, da upravljavec izvaja rejo brojlerjev s sistemom talne reje na globokem nastilju in s prisilnim prezračevanjem in napajalnim sistemom brez iztekanja. V času obratovanja nastajajo razpršene emisije snovi v zrak, in sicer zaradi metabolizma brojlerjev in s tem povezanega nastanka gnoja. Ventilacija v hlevih se prilagaja glede na potrebe in letni čas. Nastiljanje hlevov poteka ročno z uporabo slame. Napajalni sistem ne toči vode in predpisana sestava prehrane in prehranska strategija zmanjšujeta izločanje hranil (N, P) z iztrebki. Gnoj se na lokaciji farme ne skladišči. Sistem dveh načinov prezračevanja notranjosti hlevov in sicer stranska stenska ventilacija v pogojih nizkih in zmernih zunanjih temperaturah in tunelska ventilacija z visoko hladilnim učinkom zagotavlja tudi učinkovito sušenje gnoja pri talni reji brojlerjev, ki preprečuje biološko razgradnjo gnoja in s tem pripomore k zmanjšanju emisij amonijaka. Ob menjavi proizvodnega ciklusa reje se gnoj iz hlevov odstrani in odpelje v bližnjo bioplinarno Draženci. Za izračun emisij amonijaka v zrak se uporablja tehnika ocene z uporabo masne bilance na podlagi izločanja in skupnega (ali skupnega amonijskega) dušika, prisotnega v vsaki fazi ravnanja z gnojem.

Ministrstvo ugotavlja, da se emisije amonijaka lahko zmanjšajo v različnih fazah proizvodnega procesa, tj. amonijak iz hlevov, amonijak iz skladišč za gnoj in amonijak iz gnojenja. Ker se na obravnavani farmi gnoj ne skladišči in raztresa, je relevantno le zmanjšanje emisij amonijaka iz hlevov. Ocena zmanjšanja amonijaka temelji na rezultatih izračuna BAT 25 Zaključkov o BAT, kjer je emisija amonijaka ocenjena na 0,055 kg NH<sub>3</sub>/prostor za brojler na leto. Mejna vrednost emisij amonijaka je skladna z ravni emisij iz Preglednice 3.2. BAT 32 Zaključkov o BAT.

Zgornja raven emisije amonijaka, povezana z BAT, je za obstoječe hleve za talno rejo perutnine, v katerih se uporablja sistem prisilnega prezračevanja in se gnoj ne odstranjuje pogosto, enaka 0,08 kg NH<sub>3</sub>/prostor za brojler/leto. Taka tehnika talne reje perutnine se izvaja v vseh hlevih na farmi.

Zmanjšanje emisij amonijaka, ki nastaja zaradi uporabe najboljših razpoložljivih tehnik na farmi pri reji brojlerjev je ocenjeno na 0,025 kg NH<sub>3</sub>/prostor za brojler na leto. Zmanjšanje amonijaka je posledica naslednjih ukrepov: brojlerji in nastilj so suhi (napajalni nipli, ki ne puščajo vode), avtomatsko in prisilno prezračevanje, peletirana krmila (zmanjšan raztros krmil), štiri fazno krmljenje brojlerjev (vnos posameznih komponent krmil, glede na starosti brojlerjev).

Ministrstvo je na podlagi zgoraj navedenega presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike za zmanjšanje emisije amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa za rejo perutnine iz BAT 23 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./7 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 8.7 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje emisije amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa za rejo piščancev brojlerjev iz BAT 23 Zaključkov o BAT.

#### **BAT 24, BAT 25, BAT 26, BAT 27, BAT 28 in BAT 29: Monitoring emisij in parametrov procesa**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 24 je monitoring skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, z uporabo ene od naslednjih tehnik, pri čemer je pogostost vsaj takšna, kot je navedena spodaj:

- a) Izračun z uporabo masne bilance dušika in fosforja na podlagi zaužite krme, vsebnosti surovih beljakovin v prehrani, skupnega fosforja in proizvodnosti živali. Vsako leto enkrat.
- b) Ocena za skupno vsebnost dušika in fosforja na podlagi analize gnoja. Vsako leto enkrat.

Upravljavec uporablja za monitoring skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, tehniko ocene za skupno vsebnost dušika in fosforja na podlagi masne bilance.

Za oceno skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, upravljavec za namen priprave podatkov za izdelavo poročila o obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak zagotovi pridobivanje ustreznih podatkov in enkrat letno izvedbo izračuna skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju, na podlagi naslednjih zbranih podatkov:

- zasedenost hlevov,
- poraba krme,
- trajanje posameznega proizvodnega ciklusa,
- vsebnost dušika in fosforja v krmi,
- začetne in končne mase brojlerja posameznega proizvodnega ciklusa.

Primerjava končnih rezultatov izkazuje, da izračunana skupni izločeni dušik in skupni izločeni fosfor za brojlerje ne presegata mejnih vrednosti iz Preglednic 1.1 in 1.2 BAT 3 in BAT 4 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike za rejo brojlerjev, ki je določena v točki a) BAT 24 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./7 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 8.8 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo mejne vrednosti skupnega dušika in skupnega fosforja, izločenih v gnoju iz BAT 24 Zaključkov o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 25 je monitoring emisij amonijaka v zrak z uporabo ene od naslednjih tehnik, pri čemer je pogostost vsaj takšna, kot je navedena spodaj:

- a) Ocena z uporabo masne bilance na podlagi izločanja in skupnega (ali skupnega amonijskega) dušika, prisotnega v vsaki fazi ravnanja z gnojem. Vsako leto enkrat.
- b) Izračun na podlagi merjenja koncentracije amonijaka in stopnje prezračevanja z uporabo metod iz standardov ISO, nacionalnih ali mednarodnih standardov ali drugih metod, s katerimi se zagotavljajo podatki enakovredne znanstvene kakovosti. Vsakokrat, ko se pojavijo bistvene spremembe vsaj enega od naslednjih parametrov: vrste živali, ki se redijo na kmetiji in sistema nastanitve.
- c) Ocena z uporabo emisijskih faktorjev. Vsako leto enkrat.

Upravljavec uporablja pri monitoringu emisij amonijaka v zrak tehniko ocene z uporabo masne bilance na podlagi izločanja in skupnega (ali skupnega amonijskega) dušika, prisotnega v vsaki fazi ravnanja z gnojem. Iz hlevov, skladišča za gnoj in pri gnojenju se v ozračje izgubljajo različne dušikove spojine, pri tem gre predvsem za izgube amonijaka ( $\text{NH}_3$ ), didušikovega oksida ( $\text{N}_2\text{O}$ ), dušikovih oksidov ( $\text{NO}_x$ ) in dušika v molekularni obliki ( $\text{N}_2$ ). Metodika masne bilance upošteva, da je v vsaki naslednji fazi ravnanja z gnojem, kjer izhlapewa skupni amonijakov dušik, na voljo le

tisti, ki ga zadržimo v predhodni fazi. Tako so emisije iz skladiščenja gnoja odvisne od izgub skupnega amonijakovega dušika iz hlevov, emisije pri gnojenju pa od izgub le-tega iz hlevov in skladišča gnoja. Emisije amonijaka se ocenijo na podlagi količine dušika, ki ga izloči žival (brojler) ter z uporabo toka skupnega dušika (ali amonijskega dušika) in koeficientom hlapenja (VC) v vsaki fazi ravnanja z gnojem (pri vzreji v bivalnih objektih, skladiščenju in raztresanju). Emisijski faktor se nanaša samo na referenčni način reje (EFNH<sub>3</sub> hlevi 0,28), medtem ko se ga za skladiščenje gnoja in raztros gnoja ne upošteva. V primeru tehnik z zmanjšanimi emisijami se uporablja korekcijske faktorje za zmanjšanje emisij, in sicer KF za NH<sub>3</sub> za zmanjšanje emisij iz hlevov je 0,75.

Izračun ocene emisij amonijaka v zrak zaradi reje brojlerjev izražena v kg na mesto za brojlerja na leto, pri upoštevanju 75 % zasedenosti hleva tako znaša 0,0551 kg NH<sub>3</sub>/mesto za brojler/leto, kar ustreza ravni emisij iz Preglednice 3.2. BAT 32, ki je 0,01-0,08 kg NH<sub>3</sub>/mesto za brojler/leto.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki je določena v točki a) BAT 25 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke 1./2 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 2.3.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za monitoring emisij amonijaka v zrak iz BAT 25 Zaključkov o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 26 je redni monitoring emisij vonjav v zrak.

Farma brojlerjev se nahaja izven naselja, najbližja stanovanjska stavba je oddaljena približno 600 m, kar je podrobneje že obrazloženo pri BAT 12. Prav tako se izvajajo ukrepi za zmanjševanje emisije vonjav opisani pri BAT 13 kot npr. z ustrezno krmo prilagojeno potrebam brojlerjev po hranilih, z uporabo napajalnega sistema, ki preprečuje polivanje, z uporabo zadostne količine suhega nastilja in vsi hlevi so prezračevani z avtomatsko krmiljenim sistemom prisilnega prezračevanja. Tako upravljavec ne pričakuje poslabšanja kvalitete zraka v širši okolici farme zaradi emisij vonjav in zaradi tega redni monitoring vonjav ni potreben.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavcu ni treba izvajati tehnike glede emisije vonjav, opisane v BAT 12 Zaključkov o BAT, saj v bližini naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja ni dokazana obremenitev občutljivih sprejemnikov z vonjavami. Zaradi navedenega upravljavcu ni treba izvajati monitoringa, opisanega v BAT 26 Zaključkov o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 27 je monitoring emisij prahu iz posameznega bivalnega objekta za živali z uporabo ene od naslednjih tehnik, pri čemer je pogostost vsaj takšna, kot je navedena spodaj:

- a) Izračun z merjenjem koncentracije prahu in stopnje prezračevanja z uporabo metod iz standardov EN ali drugih metod (v skladu s standardi ISO, nacionalnimi ali mednarodnimi standardi), s katerimi se zagotavljajo podatki enakovredne znanstvene kakovosti. Enkrat na leto.
- b) Ocena z uporabo emisijskih faktorjev. Enkrat na leto.

Upravljavec pri monitoringu emisij prahu iz posameznega hleva uporablja tehniko ocene z uporabo emisijskih faktorjev za prah, kjer je predlagan emisijski faktor za brojlerje 0,020 kg/mesto za brojler v hlevu na leto. Izbran emisijski faktor je primeren in priporočen, saj se v primeru izvajanja ukrepov za zmanjševanja prašenja kot npr. uporaba slame, (grobi nastilj) ročno nastiljanje, napajalni sistem, ki ne toči, krma, ki se ne raztresa, prisilni ventilacijski sistem itd. uporabi predlagani emisijski faktor iz razpona (0,017 – 0,022) priporočenih nizozemskih emisijskih faktorjev iz referenčnega BAT dokumenta. Upravljavec v okviru rednega obratovalnega monitoringa za emisije snovi v zrak oceni emisije prahu iz hlevov vsako leto enkrat. Pri uporabi emisijskega faktorja se upošteva vrsto in število perutnine oziroma zasedenost hleva in tehnike, ki se uporabljajo za zmanjšanje emisije prahu iz posameznih hlevov, ki so podrobneje opisane pri BAT 11.

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki je določena v točki b) BAT 27 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./2 izreka te odločbe, je ministrstvo v točki 2.3.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za monitoring emisij prahu iz posameznega bivalnega objekta za živali iz BAT 27 Zaključkov o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 28 je monitoring emisij amonijaka, prahu in/ali vonjav iz posameznega bivalnega objekta za živali, opremljenega s sistemom za čiščenje zraka.

Upravljavec nima sistema za čiščenje zraka, zato navedeni BAT 28 ni relevanten oziroma upravljavcu ni treba izvajati monitoringa, opisanega v BAT 28 Zaključkov o BAT.

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 29 je monitoring naslednjih parametrov procesa vsaj enkrat na leto:

- a) Poraba vode: v vsakem hlevu so vgrajeni števcji za porabo vode. Vodi se mesečna poraba vode.
- b) Poraba električne energije: imajo števec za porabo električne energije za celo farmo.
- c) Poraba goriva: vodi se poraba utekočinjenega naftnega plina za namen ogrevanja hlevov preko računov o nabavi ter evidenca o porabi goriva.
- d) Število prejetih in oddanih živali, pri čemer se upoštevajo tudi pogini: vodi se hlevski list z evidenco o številu ob vhlevitvi in ob izhlevitvi ter o poginu za vsak hlev posebej (na ciklus) in na leto.
- e) Poraba krme: vodi se evidenca za nabavo krme na osnovi podatkov iz dobavnic krme za posamezen turnus in na letnem nivoju.
- f) Proizvodnja gnoja: vodi se količina gnoja z evidenco oddaje gnoja na bioplinarno po turnusu in na letnem nivoju.

Upravljavec izvaja evidenco vseh parametrov procesa, in sicer vodi mesečno/letno porabo parametrov procesa in porabo glede na turnus (poraba vode, električne energije, poraba goriva, število kadavrov, poraba krme, količina gnoja).

Ministrstvo je presodilo, da upravljavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, določene v BAT 29 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./7 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 8.9 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za vodenje evidence porabe vode, porabe električne energije, porabe goriva, števila prejetih in oddanih živali, pri čemer se upoštevajo tudi skotitve in pogini, porabe krme in proizvodnje gnoja iz BAT 29 Zaključkov o BAT.

## **B. Zaključki o BAT za intenzivno rejo perutnine**

### **BAT 32: Emisije amonijaka iz bivalnih objektov za perutnino**

Najboljša razpoložljiva tehnika opisana v BAT 32 za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak iz posameznega bivalnega objekta za brojlerje je uporaba ene od spodaj navedenih tehnik ali njihove kombinacije:

- a) Prisilno prezračevanje in napajalni sistem brez iztekanja (v primeru polnih tal z globokim nastiljem).
- b) Sistem za umetno sušenje nastilja z uporabo notranjega zraka (v primeru polnih tal z globokim nastiljem).
- c) Naravno prezračevanje v kombinaciji z napajalnim sistemom brez iztekanja (v primeru polnih tal z globokim nastiljem).
- d) Nastilj na traku za gnoj in umetno sušenje z zrakom (v primeru nivojskih sistemov tal).
- e) Ogrevana in hlajena tla z nastiljem (pri kombiniranih sistemih).
- f) Uporaba sistemov za čiščenje zraka, kot so:
  - 1. mokri pralnik s kislino,
  - 2. dvostopenjski ali tristopenjski sistem za čiščenje zraka,
  - 3. biološki pralnik plinov (ali biološki precejalni filter).

Upravljaavec uporablja tehniko za zmanjševanje emisij amonijaka v zrak iz posameznega bivalnega objekta z doseganjem zahtev pod točko a), tako, da poteka reja na polnih tleh z globokim nastiljem, prisilnim prezračevanjem in napajalnim sistemom brez iztekanja. V hlevih je nameščeno prisilno prezračevanje s pomočjo ventilatorjev, ki so računalniško vodeni. V hlevih se nahaja kapljični »nipl« napajalni sistem, ki je redno vzdrževan.

Ministrstvo je presodilo, da upravljaavec izkazuje uporabo najboljše razpoložljive tehnike, ki je določena v točki a) BAT 32 Zaključkov o BAT. Kot izhaja iz točke I./2 izreka te odločbe je ministrstvo v točki 2.1.3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo tehniko za zmanjšanje emisije amonijaka v zrak iz posameznega bivalnega objekta za brojlerje in v točki 2.2.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja v Preglednici 1 iste točke izreka okoljevarstvenega dovoljenja določil mejno vrednost emisije za dušik, izražen kot  $\text{NH}_3$  iz Preglednice 3.2 BAT 32 Zaključkov o BAT.

### III.

Vsebina okoljevarstvenega dovoljenja je določena v 116. členu ZVO-2 in v 24. členu Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije. V skladu s šestim odstavkom 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije ministrstvo v okoljevarstvenem dovoljenju, ki se spreminja zaradi prilagoditve obratovanja naprave zaključkom o BAT, določi rok za uskladitev obratovanja naprave, ki ne sme biti daljši od štirih let od objave zaključkov o BAT.

Skladno z sedmim odstavkom 24. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije se glede vprašanj o obsegu in vsebini okoljevarstvenega dovoljenja, ki niso urejena s to uredbo, uporabljajo določbe predpisov iz 16. člena te uredbe, ki urejajo okoljevarstvene zahteve za obratovanje naprave.

Nadalje je v tretjem odstavku 19. člena Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki povzročajo industrijske emisije določeno, da ministrstvo v okoljevarstvenem dovoljenju poleg zahtev iz prejšnjega odstavka 19. člena citirane uredbe in prejšnjih členov citirane uredbe določi tudi druge pogoje in ukrepe za preprečevanje in zmanjševanje emisij iz zaključkov o BAT in predpisov iz 16. člena iste uredbe.

Ministrstvo je skladno s podatki iz vloge upravljavca na novo določilo oznake tehnoloških enot, kot izhaja iz točke I./1 izreka te odločbe. Ministrstvo je v točki I./1 izreka te odločbe poimenovalo napravo z oznako A1 ter opredelilo in poimenovalo tehnološke enote v točki 1 okoljevarstvenega dovoljenja, in sicer tako, da je besedilo: »Naprava se sestoji iz 5 hlevov za rejo brojlerjev.« nadomestilo z: »Napravo A1 in druge z njo neposredno tehnično povezane dejavnosti sestavljajo

naslednje nepremične tehnološke enote:«, pri čemer je ministrstvo na podlagi vloge v okoljevarstveno dovoljenje dodalo in posodobilo tehnološke enote, ki sestavljajo napravo.

Ministrstvo je na podlagi vloge, 18. člena ZVO-2 in na podlagi Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja (Uradni list RS, št. 31/07, 70/08, 61/09, 50/13, 44/22 – ZVO-2 in 48/22, v nadaljevanju: Uredba o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja) in Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje (Uradni list RS, št. 105/08 in 44/22 – ZVO-2, v nadaljevanju: Pravilnik o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje) v točki I./2. izreka te odločbe določilo zahteve v zvezi z emisijami snovi v zrak, kot je obrazloženo v nadaljevanju.

Ministrstvo je v točki 2.1.1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za zmanjševanje nastanka emisije prahu iz posameznih bivalnih objektov za živali na podlagi točk a) in b) 1 BAT 11 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 2.1.2. izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo ukrepe za preprečevanje in zmanjševanje emisije vonjav iz naprave iz točke 1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja na podlagi točk b) in deloma točke c) BAT 13 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 2.1.3. izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo tehniko za zmanjšanje emisij amonijaka v zrak iz posameznega bivalnega objekta za brojlerje, s katero upravljavec dosega raven emisij amonijaka za rejo brojlerjev iz Preglednice 1 iz točke 2.2.1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja na podlagi točke a) in Preglednice 3.2 BAT 32 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točkah 2.1.4. in 2.1.5. izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve v zvezi z gorivom in obratovalnim časom za diesel elektro agregat (N10) na podlagi upravljavčeve izjave podane v vlogi, ki se nanaša na obratovalne ure, ter na podlagi 7. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja in tretjega odstavka 25. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz srednjih kurilnih naprav, plinskih turbin in nepremičnih motorjev (Uradni list RS, št. 17/18, 59/18, 44/22 - ZVO-2 in 99/22, v nadaljevanju: Uredba o emisiji snovi v zrak iz srednjih kurilnih naprav, plinskih turbin in nepremičnih motorjev).

Ministrstvo je v točki 2.2.1. izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo mejno vrednost emisijskega faktorja za določitev emisije dušika, izraženega kot  $\text{NH}_3$ , v zrak glede na vrsto reje in vrsto nastanitve na podlagi Preglednice 3.2 BAT 32 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točkah 2.3.1. in 2.3.2. izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo v zvezi z načinom izvajanja monitoringa emisij snovi v zrak na podlagi točke a) BAT 25 Zaključkov o BAT za amonijak in na podlagi točke b) BAT 27 Zaključkov o BAT za celotni prah ter v povezavi z 31. členom Uredbe o emisiji snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja. Tehnika za monitoring amonijaka je določena z oceno emisij z uporabo masne bilance na podlagi izločanja in skupnega dušika, prisotnega v vsaki fazi ravnanja z gnojem in tehnika za monitoring prahu je določena z oceno na podlagi emisijskih faktorjev, ki jih je upravljavec pridobil na podlagi podatkov, določenih v skladu z referenčnim dokumentom Best Available Techniques (BAT) Reference Document for the Intensive Rearing of Poultry or Pigs, 2017.

V točki 2.3.3. izreka okoljevarstvenega dovoljenja je ministrstvo glede na opredelitev v vlogi določilo, da upravljavcu ni treba izvajati obratovalnega monitoringa emisije snovi v zrak iz diesel elektro agregata (N10) za pogon zasilnega napajanja na podlagi tretjega odstavka 25. člena Uredbe o emisiji snovi v zrak iz srednjih kurilnih naprav, plinskih turbin in nepremičnih motorjev.

Ministrstvo je v točkah 2.4.1. in 2.4.2. izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve v zvezi s poročanjem na podlagi 21. člena Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter pogojev za njegovo izvajanje.

Ministrstvo je zaradi spremenjenega načina čiščenja in pranja hlevov spremenilo točko 3.1.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja, kot izhaja iz točke I./3 izreka te odločbe v povezavi s točko a) BAT 7 Zaključkov o BAT.

Kot izhaja iz točke I./4 izreka te odločbe, je ministrstvo v točkah 3.1.1.a, 3.1.1.b in 3.1.1.c izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za zmanjševanje nastajanja odpadnih voda na podlagi točk BAT 6 in BAT 7 Zaključkov o BAT, navedb upravljavca in Uredbe o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo (Uradni list RS, št. 64/12, 64/14, 98/15, 44/22 – ZVO-2, 75/22 in 157/22).

Ministrstvo je v točki 3.1.1.a izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo obveznost suhega čiščenja hleva in čiščenja z visokotlačnimi čistilci na podlagi navedb upravljavca v vlogi, v povezavi s točko b) BAT 6 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 3.1.1.b izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo obveznost ločenega zbiranja pralne vode od padavinske vode na podlagi navedb upravljavca v vlogi ter v skladu s točkama a) in c) BAT 6 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 3.1.1.c izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo obveznost suhega čiščenja območja asfaltiranih ter transportnih poti na podlagi navedb upravljavca v vlogi, v povezavi s točkama a) in c) BAT 6 Zaključkov o BAT.

Kot izhaja iz točke I./5 izreka te odločbe, je ministrstvo v točki 4.1.2.a izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahteve za preprečevanje ali, kjer to ni mogoče, zmanjšanje emisij hrupa na podlagi opredelitve upravljavca v vlogi in točk a), b), c), d) in e) BAT 10 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 6.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za ravnanje z gnojem in pralnimi vodami na podlagi navedb v vlogi in 6. člena Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov. Ker iz vloge upravljavca izhaja, da gnoj in pralne vode oddaja v bioplinarno, je ministrstvo točko 6 izreka okoljevarstvenega dovoljenja spremenilo tako, da je namesto zahtev v točkah od 6.1. do 6.6 izreka okoljevarstvenega dovoljenja v točki 6.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo ravnanje z gnojem in pralnimi vodami, kot izhaja iz točke I./6 izreka te odločbe.

Ministrstvo je na podlagi vloge, Zaključkov o BAT in Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje v točki I./7 izreka te odločbe določilo druge ukrepe v zvezi z obratovanjem naprave, kot je navedeno v nadaljevanju. Razlogi in ugotovitve ministrstva za določitev teh zahtev so podrobneje obrazloženi v točki II./A te obrazložitve.

Ministrstvo je v točki 8.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo glede vzpostavitve in vodenja sistema ravnanja z okoljem na podlagi elementov iz točke 1 do 9 BAT 1 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 8.2 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo glede preprečevanja in zmanjšanja okoljskega vpliva in izboljšanja splošnih značilnosti na podlagi točk a), b), c), d) in e) BAT 2 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 8.3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje skupnega izločenega dušika in posledično emisij amonijaka na podlagi točk a), b), c) in d) BAT 3 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 8.4 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje skupnega izločenega fosforja na podlagi točk a), b) in c) BAT 4 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 8.5 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za učinkovito uporabo vode na podlagi točk a), b), c), d) in e) BAT 5 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 8.6 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za učinkovito rabo energije na podlagi točk a), b), c) in d) BAT 8 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 8.7 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za zmanjšanje emisij amonijaka iz celotnega proizvodnega procesa za rejo brojlerjev na podlagi BAT 23 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 8.8 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo mejne vrednosti skupnega dušika in skupnega fosforja izločenih v gnoju na podlagi točke a) BAT 24 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 8.9 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo za vodenje evidence porabe vode, porabe električne energije, porabe goriva, števila prejetih in oddanih živali, porabe krme in proizvodnje gnoja na podlagi BAT 29 Zaključkov o BAT.

Ministrstvo je v točki 8.10 izreka okoljevarstvenega dovoljenja določilo zahtevo glede poročanja zahtev iz točk 8.7, 8.8 in 8.9 izreka okoljevarstvenega dovoljenja na podlagi BAT 23, 24 in 29 Zaključkov o BAT in 21. člena Pravilnika o prvih meritvah in obratovalnem monitoringu emisije snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja ter o pogojih za njegovo izvajanje.

Kot izhaja iz točke I./8 izreka te odločbe, je ministrstvo črtalo točko 10.1 izreka okoljevarstvenega dovoljenja, ker je zahteve za vodenje evidenc določilo v točki 8.9 izreka okoljevarstvenega dovoljenja.

Kot izhaja iz točke I./9 izreka te odločbe, je ministrstvo črtalo točko 10.3 izreka okoljevarstvenega dovoljenja, ker je zahteve za predložitev poročila o rezultatih obratovalnega monitoringa določilo v točki 2.4 izreka okoljevarstvenega dovoljenja.

Kot izhaja iz točke I./10 izreka te odločbe, je ministrstvo v točki 11 izreka okoljevarstvenega dovoljenja zamenjalo obveznost obveščanja o spremembah, in sicer je namesto besedne zveze »Agencija RS za okolje« zamenjalo z besedno zvezo »ministrstvo«. S 1. septembrom 2021 se je namreč začela izvrševati Uredba o spremembi Uredbe o organih v sestavi ministrstev (Uradni list RS, št. 101/21), ki je spremenila stvarno pristojnost oziroma delovno področje Agencije Republike Slovenije za okolje tako, da je za izvajanje večine upravnih nalog pristojno ministrstvo in ne več agencija.

Zaradi spremembe izraza, nastalega po uveljavitvi Uredbe o vrsti dejavnosti in naprav, ki lahko povzročajo onesnaževanje okolja večjega obsega, se v celotnem besedilu okoljevarstvenega dovoljenja besedna zveza: »dopustne vrednosti« spremeni tako, da se sedaj glasi: »mejne vrednosti«, zato je bilo odločeno kot izhaja iz točke I./11 izreka te odločbe.

Preostalo besedilo izreka okoljevarstvenega dovoljenja ostane nespremenjeno, kot izhaja iz točke II. izreka te odločbe.

V skladu s petim odstavkom 213. člena v povezavi z 118. členom Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06-UPB, 105/06-ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13 in 175/20-ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb) je bilo treba v izreku te odločbe odločiti tudi o stroških postopka. Glede na to, da v tem postopku stroški niso nastali, je bilo o njih odločeno, kot izhaja iz točke III. izreka te odločbe.

**Pouk o pravnem sredstvu:**

Zoper to odločbo ni pritožbe, dovoljen pa je upravni spor z vložitvijo tožbe na Upravno sodišče Republike Slovenije v roku 30 dni od vročitve odločbe. Tožbo se vloži neposredno pri pristojnem sodišču ali pošlje po pošti.

Ta upravni akt je bil izdan kot fizična kopija dokumenta v elektronski obliki. V skladu z drugim odstavkom 65.b člena Uredbe o upravnem poslovanju (Uradni list RS, št. 9/18, 14/20, 167/20, 172/21, 68/22, 89/22, 135/22, 77/23 in 24/24) vas seznanjamo, da lahko zahtevate, da se vam pošlje izvirnik dokumenta na elektronski naslov ali potrdi skladnost kopije dokumenta z izvirnikom. Uveljavljanje te zahteve ne vpliva na vaš pravni položaj oziroma tek roka, ki je začel teči z vročitvijo kopije.

Postopek vodila:

Karin Malc

višja svetovalka I

Pri vodenju postopka so sodelovali:

Nives Stele, sekretarka

Petra Bizjak  
vodja oddelka  
za upravne zadeve  
s področja industrijskih emisij

Vročiti:

- PERUTNINA PTUJ d.o.o., Potrčeva cesta 10, 2250 Ptuj – osebno